

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA SPOLEČENSKÝCH VĚD

Bakalářská práce

Sára Maleňáková

Dějiny obce Žarošice

se zaměřením na spolkovou činnost v obci

Olomouc 2019

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Kopeček, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci jsem vypracovala zcela samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci

.....

Sára Maleňáková

Mé poděkování patří zejména vedoucímu této bakalářské práce PhDr. Pavlu Kopečkovi, Ph.D. za odborné vedení mé práce. Dále děkuji paní Mgr. Martě Krškové, která mi poskytla množství potřebných materiálů a informací.

Obsah

Úvod	5
1 Stručná historie obce Žarošice.....	7
1.1 Základní informace a vznik obce.....	7
1.2 Historický vývoj obce od jejího vzniku do roku 1900.....	8
1.3 Historický vývoj obce po roce 1900	11
2 Historie spolkové činnosti v obci	16
2.1 Pěvecko-čtenářský spolek Lumír a Národní odbor	16
2.2 Včelařský kroužek.....	19
2.3 Sbor dobrovolných hasičů v Žarošicích	20
2.4 Sportovní klub Žarošice	22
2.5 Historicko-vlastivědný kroužek v Žarošicích	24
2.5.1 Významné osobnosti Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích....	26
3 Historický vývoj školství v obci	30
3.1 Historický vývoj základní školy do roku 1900	30
3.2 Historický vývoj základní školy po roce 1900	32
3.2.1 Jednotřídka ve Zdravé Vodě	33
3.3 Historický vývoj základní školy v Žarošicích po roce 2000	34
Závěr	37
Seznam použité literatury a pramenů.....	39
Seznam příloh.....	43

Úvod

Tématem mé bakalářské práce jsou Dějiny obce Žarošice. Toto téma je mi velmi blízké, a to zejména proto, že zde celý život bydlím a absolvovala jsem zde i povinnou školní docházku na zdejší základní škole. Cílem mé bakalářské práce bude charakterizovat historický vývoj obce. Zaměřím se zejména na činnost spolků v obci od jejich vzniku po současnost a stručně charakterizují vývoj školství.

První kapitola se nazývá Stručná historie obce Žarošice, kde se budu zabývat nejdříve charakteristikou obce a následně jejím založením. Dále budu pokračovat stručným popisem historie obce. Podrobnější informace o historii obce můžeme nalézt v knize Žarošice-minulost a přítomnost vesnice v oblasti Ždánického lesa, kterou vydal autorský kolektiv pod vedením vědeckého redaktora Václava Frolece. Toto literární dílo bylo sepsáno odborníky na historii, archeologii a geologii pro oblast Ždánického lesa a zaměřují se zde pouze na obec Žarošice. V knize je značná část textu věnována historickému vývoji obce. Další literatura, díky které jsem mohla práci a zejména kapitolu o dějinách obce ucelit, bylo dílo Ždánsko od Jakuba Vrbase. V knize se nachází historický a zeměpisný popis vybraných obcí z okresu Hodonín a jedna kapitola je věnována právě Žarošicím.

Druhá kapitola ponese název „Historie spolkové činnosti v obci“ a naváže na první kapitolu. V ní se budu věnovat dějinám a současnosti některých spolků. Jedná se o spolky Lumír, Včelařský kroužek, Sbor dobrovolných hasičů, Sportovní klub a Historicko-vlastivědný kroužek v Žarošicích. Jediný spolek, který v současné době není bohužel činný, je pěvecko-čtenářský spolek Lumír, ten se dlouhá léta věnoval v obci divadelnictví. Ostatní výše zmíněné spolky stále existují a podílí se na kulturním životě v obci.

Třetí kapitolu budu věnovat historickému vývoji školství od první zmínky po současnost. Popíší zde období vývoje školství do roku 1900, kdy velké změny nastaly za vlády Marie Terezie a Josefa II., kdy po zavedení povinné školní docházky z důvodu velkého počtu dětí bylo nutné započít s výstavbou nové školy. Následně se zaměřím na situaci ve školství po roce 1900. V tomto období na školu působily těžké chvíle během I. a II. světové války. V poslední části této kapitoly se budu zabírat dnešní situací zdejší základní a mateřské školy. Větší část bude věnována popisu rekonstrukcí, které ovlivnily vzhled i chod dnešní základní a mateřské školy.

Poznatky a informace pro tuto bakalářskou práci budu čerpat zejména z Věstníků, což jsou každoroční publikace vydávány Historicko-vlastivědným kroužkem (od roku 2016 Historicko-vlastivědným spolkem). Mnoho článků z publikací kroužku (spolku) můžeme považovat za odborné práce a jsou významným zdrojem informací o Žarošicích a jeho blízkém okolí. A dále pak z obecních a školních kronik, které jsou uloženy ve Státním okresním archivu v Hodoníně.

1 Stručná historie obce Žarošice

1.1 Základní informace a vznik obce

Obec Žarošice leží v jihovýchodní části Jihomoravského kraje v okrese Hodonín. Tato malá obec se nachází na okraji Ždánického lesa a je vzdálena asi 15 km severozápadně od města Kyjov a přibližně 35 km jihovýchodně od Brna. Obec Žarošice je správně rozdělena na tři části – Žarošice, Silničná a Zdravá Voda. V současné době žije ve všech třech částech obce 1105 obyvatel¹

Část obce Zdravá Voda se nachází severně od Žarošic. Zdravá Voda se zapsala do paměti obyvatel zejména jako malá osada s léčebnými prameny. Řádem cisterciáček ze Starého Brna zde byly provozovány i lázně. Dnes je osada využívána především jako rekreační místo pro obyvatele, kteří zde vlastní chaty. Osada je v zalesněném údolí. Druhá osada obce se nazývá Silničná a na Moravě byla proslavena zejména kostelem Panny Marie, který patřil pod správu kláštera Králové. V rezidenci se nacházela slavná socha Madony jinak zvaná Stará Matka Boží Žarošská, za ní putovali lidé z blízkého i širokého okolí.² Věřícím lidem z Moravy, Čech i Slovenska se pod názvem obce Žarošice vybaví známé mariánské poutní místo, jež tisíce poutníků navštíví každý rok. Pravidelně se zde totiž koná Zlatá sobota, kterou navštíví tisíce poutníků vždy druhou sobotu v září, aby oslavili sochu Madony. Je to tradice, která symbolizuje přenesení slavné sochy z kostela Panny Marie ze Silničné do kostela sv. Anny v Žarošicích. Vždy druhou sobotu v září kolem šesté hodiny večerní prochází průvod poutníků vesnicí a nesou na ozdobených a osvětlených nosítkách sošky Panny Marie. Průvod doprovází mariánské zpěvy a desítky kněží, kteří Žarošice v tento čas pravidelně navštíví a vykonají zde celý den bohoslužby.

O historii Žarošic se dozvídáme nejen z literárních pramenů, ale i z archeologických nálezů, zvláště co se týče dávné historie. Většinu archeologických nálezů je možno zhlédnout v Muzeu obce a mnoho písemných pramenů můžeme nalézt ve Státním okresním archivu v Hodoníně.

¹ Český statistický úřad: Počet obyvatel v obcích k 1.1. 2019 [online]. 15. května 2019 [cit. 2019-05-15].

² KOLEK Antonín, *Historie kostela Staré Matky Boží a rezidence na nynější Silničné*. Žarošice: obec Žarošice, 2005, s. 15-20.

Nejstarší archeologické nálezy, které se objevily na území Žarošic, pocházely ze starší doby kamenné. Jednalo se hlavně o úštěpy. Ostatní nalezené předměty nemůžeme zařadit pouze do starší doby kamenné. Nelze však s jistotou říci, zda se na území Žarošic nacházela osada či lovci tudy pouze procházeli. O trvalé osídlení Žarošic můžeme hovořit až v mladší době kamenné, což dokládají archeologické nálezy jako je keramika, broušené a vrtané kamenné nástroje a tkané látky. V pozdní době kamenné je stále hlavním zdrojem obživy zemědělství a postupně dochází k využití kovů. Z této doby byly nalezeny hrnce s uchy, zvoncové poháry či sekeromlaty. Mnoho nalezených předmětů pochází z doby bronzové. V této době dochází ke stále většímu využití slitiny mědi a cínu. Z doby římské se zachovaly keramické milodary, bronzové římské mince a dvě železná kování neznámého účelu. Všechny tyto nálezy byly objeveny v porušených hrobech.³ První písemná zmínka o Žarošicích pochází z listiny z 28. února 1322. V tento den koupila Žarošice spolu s dalšími vesnicemi a osadami královna Eliška Rejčka od bratrů Frycka a Viléma z Egerberka.⁴ Odkoupené vlastnictví svěřila pod správu kláštera cisterciáček, který založila v roce 1323 na Starém Brně. Z tohoto období pochází pravděpodobně slavná socha Staré Matky Boží Žarošské, která utužila místní mariánskou úctu a byla podmětem k jejímu dalšímu rozkvětu a slávě poutních Žarošic. Historikové, kteří se zabývají dějinami Žarošic, se domnívají, že socha Madony byl dar Elišky Rejčky Žarošicím. Nejspíš proto, že tehdejší obyvatelé obce by si vzácnou sochu nemohli dovolit odkoupit. Socha byla umístěna do kostela Panny Marie na Silničné. Právě sem putovali dlouhá léta poutníci, kteří zde hledali útěchu v těžkých chvílích.⁵ V roce 1330 se Žarošice připomínají v závěti Elišky Rejčky. Se svolením krále Jana Lucemburského odkázala Eliška Rejčka zboží z Hustopečí včetně Žarošic komunitě cisterciáček na Starém Brně.⁶

1.2 Historický vývoj obce od jejího vzniku do roku 1900

Z předhusitské doby jsou dochovány zmínky o vesnici pouze ojedinělé a týkají se feudálního vlastnictví. Základní výrobní prostředek, tedy půda byla v monopolním vlastnictví feudála. Až na krátké výjimky byla půda ve vlastnictví kláštera Králové, který ji obvykle

³ FROLEC Václav a kol. *Žarošice: Minulost a přítomnost vesnice v oblasti Ždánického lesa*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1986, s. 35-40.

⁴ VRBAS, Jakub. *Ždánsko: zeměpisný a dějepisný popis*. 2. vydání. Ždánice: Město Ždánice, 2002, s. 528.

⁵ KOLEK Antonín, *Historie kostela Staré Matky Boží a rezidence na nynější Silničné*. Žarošice: obec Žarošice, 2005, s. 15-25.

⁶ Tamtéž, s. 13-14.

přiděloval do držby poddaným rolníkům. Ti vlastnili dobytek, domy, hospodářská stavení a pracovní nástroje nutné k obhospodařování. Byli nuceni pravidelně odvádět feudálovi část výroby v různých formách feudálních rent. V době husitských válek byl klášter a kostel na Starém Brně vypálen. Na opravu zejména kostela jeho příjmy nestačily, a tak v roce 1429 markrabě Albrecht Rakouský souhlasil s tím, aby abatyše kláštera Žarošice na nějaký čas prodala. Vesnice se tedy stala majetkem pánů z Kunštátu. Ti měli dlouhá léta spory s faráři a pány z okolních vesnic, a to do roku 1459. V tomto roce se Žarošice opět staly vlastnictvím kláštera, který pány z Kunštátu vyplatil. Po dobu vlastnictví se klášter snažil zejména zachovat a dále rozvíjet vinařství, které bylo a stále je typické pro oblast dnešního Slovácka. V letech 1558-1563 se Žarošice staly majetkem Elišky z Fulštejna, která klášteru Králové poskytla půjčku pro krále Ferdinanda I. Klášter roku 1563 obec opět vyplatil. V roce 1598 klášter ztratil Hustopeče, Starovice, Starovičky, a vzrostl tak význam Žarošic. Ty se staly největší klášterní obcí s rozsáhlými lesy, vinicemi a rybníky.⁷

Abatyše starobrněnského kláštera nechala roku 1712 vystavět lázeňskou budovu s ubytovacími prostory v osadě dnes již známé jako Zdravá Voda, a to i přes to, že v pobělohorské době byly navštěvovány známější a osvědčenější prameny. V této době zejména čejčská vřídla. Víra a zájem o léčebný pramen poutníků byl natolik velký, že i zde byly vybudovány lázně. Abatyše Marie Rosa Wegemannová sama navštívila místo roku 1719 a osada byla pojmenována na její počest Rosenthal. Její nástupkyně abatyše Antonie Janovková prosperujícím lázním dala postavit nový lázeňský dům v roce 1723. Lázeňský dům měl více jak dvacet místností, kde se nacházely vany. Pro hosty byl vystavěn poschodový Panský dům. V přízemí byly hospodářské místnosti a v patře místnosti s vanami. Voda se čerpala ze studánky a při potřebě teplé vody se ohřívala ve velkých kotlích. V osadě se také nacházela hospoda, kde se bylo možné ubytovat. Roku 1796 se objevuje v dobových pramenech název osady jako *Gesundes Wasser*, česky tedy Zdravá Voda, a tento název se používá dodnes. V první polovině 19. století byl o lázně velký zájem. Kromě využití léčebných pramenů, zde probíhala i léčba pomocí baněk. Podle tehdejších znalostí se baňkováním léčil především vysoký krevní tlak.⁸

⁷ FROLEC Václav a kol. *Žarošice: Minulost a přítomnost vesnice v oblasti Ždánického lesa*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1986, s. 42-50.

⁸ BURACHOVIČ, Stanislav a Stanislav WIESER. *Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2001, s. 372.

V roce 1781 vydal císař Josef II. rozhodnutí o zrušení klášterů císař Josef II.⁹ 18. března 1783 se císař rozhodl zrušit i klášter cisterciáček na Starém Brně. O dva roky později císař zakázal i poutě. Tyto reformy se dotkly i Žarošic. Kostel i kaple Panny Marie na Silničné přestaly fungovat a budovy začaly postupem času chátrat.¹⁰ Významná socha Panny Marie byla zachráněna a 11. září 1785 byla přenesena do kostela sv. Anny v Žarošicích. V roce 1793 budovy odkoupila obec a postupně došlo ke zboření a následnému rozebrání stavebního materiálu. Tento materiál byl použitý při opravě obce po vyhoření velké části Žarošic v roce 1797. Po zániku kláštera se Žarošice staly nejprve komorním statkem a následně se staly majetkem Náboženského fondu.¹¹ Od roku 1825 byla majitelkou Žarošic Arnoštka Schaffgotschová, která zemřela roku 1858. Její synovec zděděné statky prodal ještě téhož roku Aloisi z Lichtenštejna, a tím se Žarošice připojily k velkostatku Ždánice, které v té době patřily Lichtenštejnům. Po jeho smrti převzal Žarošice Jan II. z Lichtenštejna¹²

Roku 1805 se Žarošic dotkly i francouzské války. V létě roku 1805 bylo dlouhou dobu v Žarošicích ležení rakouského vojska. V této době tedy docházelo k velkému úbytku zejména potravin a docházelo k zabíjení hospodářských zvířat. V prosinci při vrcholení rozhodující bitvy žili obyvatelé v největší bídě. Večer po bitvě u Slavkova rakouská a ruská vojska utíkala z bitvy. V Žarošicích se na nocleh zastavili císaři Rakouska i Ruska a šest rakouských generálů. Císař František přenocoval v úředním domě. Ruský car Alexandr přenocoval u Isodora Valy. Bída v obci byla tak veliká, že farní kronika uvádí, že vysoce postaveným pánům byly podány pouze brambory.¹³

V roce 1831 vypukla epidemie cholery, která zasáhla jak Žarošice, tak i její dvě osady Zdravou Vodou a Silničnou. Této nemoci podlehl více jak 200 obyvatel. Další nákazy cholery byly mírnější a vypukly v letech 1836, 1849, 1855, 1856. Poslední epidemie cholery byla zaznamenána v roce 1866 následkem prusko-rakouské války.¹⁴ V polovině 19. století se Prusko snažilo získat Německo pod svou nadvládu, s tím nesouhlasil člen Německého spolku Rakousko. Poté co Prusko uzavřelo smlouvu s Itálií, snažilo se prosadit návrh o reorganizaci Německého spolku, a to tak, že by bylo vyloučeno Rakousko. Proto 17. června 1866 císař

⁹ KOLÁČKOVÁ, Ilona. *Rušení klášterů za Josefa II. na příkladu tišnovského a louckého kláštera*. Brno, 2007. Bakalářská diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Fakulta filozofická. s. 8-9.

¹⁰ VRBAS, Jakub. *Ždánsko: zeměpisný a dějepisný popis*. 2. vydání. Ždánice: Město Ždánice, 2002, s. 539.

¹¹ FROLEC Václav a kol. *Žarošice: Minulost a přítomnost vesnice v oblasti Ždánického lesa*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1986, s. 71.

¹² VRBAS, Jakub. *Ždánsko: zeměpisný a dějepisný popis*. 2. vydání. Ždánice: Město Ždánice, 2002, s. 553.

¹³ VRBAS, Jakub. *Ždánsko: zeměpisný a dějepisný popis*. 2. vydání. Ždánice: Město Ždánice, 2002, s. 545.

¹⁴ Tamtéž, s. 551.

František Josef I. vyhlásil Prusku válku. Po vítězství pruského vojska u Hradce Králové došlo 15. července téhož roku k obsazení Brna a blízkého okolí, a to i včetně Žarošic. Zpráva o příchodu Prusů vyvolala v obci strach. Obyvatelé naložili na vozy cenné věci a potraviny a prchali se ukrýt do lesa. Po několika dnech se obyvatelé vraceli do svých domů, kde několik měsíců žili pod jednou střechou s vojáky. Vojsko Prusů zde zůstalo až do období mariánských poutí, tedy do září. Nákaza cholery po nemocných vojácích se obcí rychle šířila.¹⁵

Důležitým rokem pro celou Evropu byl revoluční rok 1848. Revoluční vlna, která se od února téhož roku šířila celou Evropou, dorazila i na území českých zemí a měla jasné cíle. Lidé bojovali za odstranění přežitků feudalismu, zrušení cenzury, rovnoprávnost českého a německého jazyka na úřadech a školách a samostatnost českých zemí v rámci Rakouského císařství. Boje o lepší podmínky trvaly do roku 1849. Důsledkem revoluce bylo zrušení roboty a dále pak zrušení vrchnostenské správy. Správa obce přešla plně na obecní samosprávu roku 1849. Tentýž rok se konaly obecní volby a prvním voleným starostou se stal Jakub Zelený. Obecní představenstvo se skládalo ze starosty, radních a obecního výboru. I přes zrušení poddanství a vrchnostenské správy 7. září 1848 si v obci udržoval značný vliv velkostatek, který v obci vlastnil velké množství pozemků.¹⁶

Koncem 19. století se značná část obyvatel obce zabývala provozem živností. V obci se nacházelo pět hostinců, kavárna, vinárna, několik obchodů a pouťových kramářů, kteří se svým zbožím zajížděli na poutě po celé Moravě. Dále zde byli řezníci, pekaři a kováři. Vzniklo zde také sklenářství, kamenictví, kožešnictví a cukrářství, které bylo spojeno s perníkářstvím.¹⁷ I přes velké množství živnostníků hlavním zaměstnáním obyvatelů bylo zemědělství. Jednalo se zejména o pěstování obilnin, cukrové řepy a vinné révy.¹⁸

1.3 Historický vývoj obce v letech 1900

20. století začalo přípravou stavby dráhy Čejč-Ždánice, která se nacházela nedaleko Žarošic. V létě v roce 1906 stavba železnice započala. Od 15. září 1908 již jezdily pravidelné nákladní vlaky, které zajišťovaly dodávku řepy ždánickému cukrovaru. Trať měla pro obec

¹⁵ BROUKAL, Václav. Žarošice ve válečném roce 1866. *Od Hradské cesty 1965-1966*. Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek při Osvětové besedě v Žarošicích, 1966, s. 22-25.

¹⁶ FROLEC Václav a kol. *Žarošice: Minulost a přítomnost vesnice v oblasti Ždánického lesa*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1986, s. 70.

¹⁷ VLACH, Jaroslav. *Materiály k vývoji průmyslu, obchodu, živností a řemesel v Žarošicích v letech 1654-1948*. Žarošice: Vlastivědný kroužek při Kturním klubu MNV v Žarošicích, 1975, s. 9-63.

¹⁸ FROLEC Václav a kol. *Žarošice: Minulost a přítomnost vesnice v oblasti Ždánického lesa*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1986, s. 75.

Žarošice velký význam zejména při cestování obyvatel do brněnských továren. Další projekt, který se počátkem staletí projednával, byl projekt elektrifikace Žarošic, jež přerušila I. světová válka. Již od prvních válečných dní byli povoláni žarošičtí muži do armády. Jednalo se o muže ve věku od 32 let do 40 let, v průběhu války byli odvedeni i starší muži. Po zahájení války došlo k zabavování mouky a obilí pro armádu. Místním zemědělcům bylo ponecháno 240 gramů na osobu a den, později byla tato dávka ještě snížena. Během války docházelo v obci rekviziční komisí k pravidelnému zabavování obilí, brambor, sádla i dobytka. Z tohoto důvodu si obyvatelé Žarošic ukrývali zásoby potravin.¹⁹ Kromě potravin byly zabaveny kostelní zvony. V květnu 1917 byl odebrán největší zvon Maria a v srpnu následovaly zvony sv. Floriána a sv. Barbory.²⁰ Do rekvizice byl zabrán i zvonec ze školní budovy. Během války v obci docházelo k pravidelným sbírkám vzácných kovů. Vliv války dopadl i na veřejný a společenský život v obci. Veškerá spolková činnost byla v době I. světové války přerušena. Těžká doba ovlivnila i chod školy způsobený odchodem mužů na frontu, z toho důvodu dostávaly děti pravidelné úlevy od školní docházky a pomáhaly doma v hospodářství. Utichlo i putování poutníků na každoroční mariánskou pouť. Konec války oslavili občané Žarošic 29. října 1918, kdy přišla zpráva o převratu v Praze. I přes těžké chvíle, které zasáhly celou Evropu, tradiční životní styl obce byl zachován. V obci nenastaly výrazné změny tak, jak tomu bylo ve velkých průmyslových městech nebo v oblastech, kde žilo více národností. Po I. světové válce patřily Žarošice stále mezi největší obce a městečka na Ždánicku. Protikatolická poválečná vlna se obce nedotkla, stále zde katolická církev držela své postavení a měla na obyvatelé obce velký vliv. V poválečném období došlo k obnovení mariánských poutí. Do obce tedy opět začali přicházet poutníci, kteří zde děkovali Panně Marii.²¹

I přes velké množství živnostníků v obci se většina obyvatel Žarošic v meziválečném období stále zabývala zemědělstvím, které je živilo. Pěstovalo se zde zejména obilí a cukrová řepa. Velký význam měla stále vinná réva, tu však zasáhla pohroma, byla nakažena révokazem. Lepší situace nastala až po výsadbě nových odrůd. Rostl zájem o chov dobytka

¹⁹ FROLEC Václav a kol. *Žarošice: Minulost a přítomnost vesnice v oblasti Ždánického lesa*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1986, s. 81.

²⁰ ŽDÁNSKÝ, Tomáš a Zdeněk HORAL. *Historie zvonů a pořízení nových zvonů v poutním kostele Staré Matky Boží v Žarošicích. Od Hradské cesty 1991-1992*. Žarošice: Vlastivědný kroužek v Žarošicích, 1992, s. 21-23.

²¹ FROLEC Václav a kol. *Žarošice: Minulost a přítomnost vesnice v oblasti Ždánického lesa*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1986, s. 83-85.

i domácích zvířat.²² V roce 1920 došlo k založení Hospodářského družstva pro okres ždánský a okolí. Založil jej žarošický agrární politik a v té době i starosta obce Rudolf Malík.²³

Pokrok do obce pronikal pomalu, v roce 1925 byl zaveden telefon a začala jezdit pravidelná autobusová doprava do Slavkova. O dva roky později došlo v obci k hlasování o elektrifikaci. Elektřinu mohli obyvatelé Žarošic využívat od 1. července 1928. Postupně docházelo i k úpravám starých a k výstavbám nových silnic v obci. Nový vzhled získala obec po úpravě sklepů a výsadbě stromů. Na téměř všechny tyto úpravy si obec zapůjčila finanční prostředky. Peníze si také půjčili zemědělci a živnostníci, kteří v letech 1925-1929 budovali a modernizovali svá živobytí. Přepokládali, že se jim povede lépe a brzy splatí všechny své dluhy. 24. října 1929 však krach na newyorské burze odstartoval velkou hospodářskou krizi, která dorazila i do Československa. Důsledkem krize stoupala nezaměstnanost a klesly ceny hospodářských produktů. To nejvíce zasáhlo rolníky a malé živnostníky, kteří byli odkázáni na příjmy od ostatních vrstev. Hospodářská krize měla dopad i na politický život v Žarošicích. Docházelo k odklonu od tradičního katolicismu. To přineslo politické rozvrstvení a založení nové socialistické strany, ta dosáhla ve volbách roku 1919 velkého úspěchu. Od této chvíle v obci nastaly spory mezi politickými stranami (socialistická, agrární a lidová). Situace po bouřlivých polických konfliktech se uklidnila po posledních obecních volbách v roce 1938, kdy zvítězila strana lidová.²⁴ V tuto chvíli už do obce dolehly zvěsti o nebezpečí, které hrozí republice od fašistického Německa.

18. září 1938 byli povoláni do zbraně muži. Obyvatelstvo bylo starostou obce v povinné přípravě poučeno pro čas mobilizace. Obyvatelé měli zachovat hlavně klid a nedělat žádnou paniku. I přesto však lidé ve velkém množství nakupovali sůl, cukr, petrolej a mýdlo, všechny obchody byly neustále přeplněné kupujícími. Všechno nakoupené zboží si skrývali a tajně doufali, že v době války budou mít dostatek zásob. Ve večerních hodinách 23. září 1938 byla vyhlášena všeobecná mobilizace. Vojenské služby se zúčastnilo více jak 150 mužů.²⁵ Následkem vystěhování ze zabraných území se do obce přistěhovaly rodiny známých Žarošanů. Docházelo zde k povinnému sběru oblečení a potravin pro německá vojska. 15. března roku 1939 brzy ráno se obyvatelé Žarošic z rádia dozvěděli, že

²² FROLEC Václav a kol. *Žarošice: Minulost a přítomnost vesnice v oblasti Ždánického lesa*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1986, s. 86.

²³ VRBAS, Jakub. *Ždánsko: zeměpisný a dějepisný popis*. 2. vydání. Ždánice: Město Ždánice, 2002, s. 561.

²⁴ FROLEC Václav a kol. *Žarošice: Minulost a přítomnost vesnice v oblasti Ždánického lesa*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1986, s. 86-90.

²⁵ SokA Hodonín, *Obecní kronika Žarošic II. svazek, 1940-1952*.

prezident Emil Hácha vložil osud Československého národa do rukou Adolfa Hitlera. Brzy poté bylo obsazeno celé Kyjovsko německým vojskem. V prvních dnech okupace německá vojska obcí pouze projížděla, a tak se nacistická nadvláda v Žarošicích projevila až v září 1939 po napadení Polska německými vojáky. Brzy poté byl zaveden lístkový přidělový systém a povinné odevzdávání zemědělských produktů. V roce 1941 bylo 19 Židů ze Žarošic deportováno nejdříve do Uherského Brodu a následně do koncentračních táborů Terezína a Osvětimi.²⁶ Během roku 1943 byly provedeny v obci tři kruté hospodářské prohlídky. Policie obsadila Žarošice a hledala ukryté zásoby potravin. Naštěstí nedošlo k velkému odhalení skrýší a vše bylo vyřešeno pouze pokutami.²⁷

Dne 15. dubna 1945 byla celá obec zabraná okupačním vojskem, které čelilo často leteckým útokům Rudé armády, a tím byla velká část budov zničena. Lidé se proto ukrývali většinou do sklepů. Následující den, tedy 16. dubna byl vypnut elektrický proud a utichl veškerý veřejný život. Přestaly jezdit vlaky, obchody byly uzavřeny a na obecním úřadě a poště se přestalo úřadovat. Z důvodu přítomnosti početných partyzánů v okolí probíhaly přísné kontroly osobních dokladů, ten, kdo se jim chtěl vyhnout, byl zastřelen. Ve středu 25. dubna 1945 byla zahájena dělostřelecká palba sovětských vojsk na Žarošice. Ruští vojáci dobývali ulice i domy. Ještě 26. dubna docházelo k občasně dělostřelecké palbě od nedalekého Archlebova, ale 27. dubna Němci ustoupili.²⁸ 29. dubna byl osvobozen Archlebov a Ždánice. Tímto okupace a II. světová válka pro kyjovský okres skončila. Brzy po osvobození se obyvatelé obce začali opět zajímat o politický i kulturní život. 1. května promluvil nový předseda Národního výboru o zvolení nového zastupitelstva. 21. května 1945 byla založena Komunistická strana Československa, která v obci našla rychle své příznivce. A následující rok ve volbách komunisté získali 216 hlasů a umístili se tak na druhém místě hned po straně lidové, která získala 488.²⁹

V roce 1946 byl uváděn poslední soukromý majitel lázní ve Zdravé Vodě Rajmund Rauš. Nabízel vodoléčbu, baňkování a ubytování v období od května do října. Na procedury dohlížel obvodní lékař ze Žarošic. Koncem padesátých let 20. století byly lázně úředně uzavřeny kvůli špatným hygienickým podmínkám. Poté přešla lázeňská budova do vlastnictví

²⁶ SokA Hodonín, *Obecní kronika Žarošic II. svazek, 1940-1952.*

²⁷ FROLEC Václav a kol. *Žarošice: Minulost a přítomnost vesnice v oblasti Ždánického lesa.* Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1986, s. 94.

²⁸ SokA Hodonín, *Obecní kronika Žarošic II. svazek, 1940-1952.*

²⁹ FROLEC Václav a kol. *Žarošice: Minulost a přítomnost vesnice v oblasti Ždánického lesa.* Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1986, s. 100.

podniku Zdravotnické zásobování a byla přestavěna a využívána jako sklad. Nynější budova už je několik desítek let zchátralá a není využita k žádné činnosti, ale pramen je zde stále zachován a mnoho lidí z okolí sem jezdí čerpat vodu z pramene pro vlastní užitek.³⁰

Únorové události v Praze v roce 1948, kdy se k moci dostali komunisté, ovlivnily i průběh květnových voleb do Národního shromáždění, kdy vyhrála Komunistická strana Československa.³¹ Tento převrat ovlivnil i život obyvatelstva v Žarošicích. Komunistická strana si uvědomila, že k udržení a posílení si dobré pozice v obci se musí zaměřit na obyvatele pracující v zemědělství. Lidé, kteří byli komunisticky orientováni, založili již v roce 1947 zemědělské strojní družstvo. V následujícím roce bylo založeno jednotné zemědělské družstvo. Výbor byl složen z členů komunistické strany, z toho důvodu se lidé začali odhlašovat z ostatních spolků, protože se obávali sjednocení a následného členství v komunistické straně.³²

Brzy po roce 1948 se zvýšil zájem o kulturu v obci. Ta přestala být záležitostí pouze spolků a rozvoj převzal stát, národní výbory a společenské organizace. V 60. a 70. letech měli obyvatele možnost nepřetržitého kontaktu s kulturním životem. Velký podíl na tom měl nástup televize. Sledování televizních pořadů mělo rozpolcené následky. Docházelo často k zániku ochotnických divadelních souborů, protože o ně lidé už nejevili zájem. Na druhou stranu lidé však měli možnost sledovat různé formy kulturního života. A po získávání nových informací z televizních pořadů o světě, lidé začali cestovat do zahraničí a začali svůj volný čas věnovat rekreaci.³³ V obci se staly velmi populárními letní filmové festivaly, které navštěvovali lidé z širokého okolí.

V současné době se na kulturním životě v Žarošicích podílí za podpory obce spolky. Každý rok spolky ve vesnici pořádají více jak 20 kulturních událostí pro širokou veřejnost

³⁰ BURACHOVIČ, Stanislav a Stanislav WIESER. *Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2001, s. 372-373.

³¹ SOKA Hodonín, *Obecní kronika Žarošic II. svazek, 1940-1952*.

³² FROLEC Václav a kol. *Žarošice: Minulost a přítomnost vesnice v oblasti Ždánického lesa*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1986, s. 102.

³³ TELEEC, Jaroslav a Zdeněk HORAL. *Stav kultury na okrese Hodonín. Od Hradské cesty 1968-1969*. 1969, s. 3-13.

2 Historie spolkové činnosti v obci

Od druhé poloviny 19. století došlo v Žarošicích k založení několika spolků. V roce 1880 byl založen spolek Lumír, což byl čtenářský a zároveň i pěvecký spolek, vedl jej učitel Theodor Martinů. Zájem o předčítání zajímavých a naučných knih u obyvatel v obci rostl. Založením spolku Lumír začalo období celkového vzestupu kultury v Žarošicích, hlavně v oblasti hudby a divadla.³⁴ V roce 1899 byl založen Sbor požární ochrany, kterému se budeme věnovat podrobněji. Sportovní klub Žarošice byl založen roku 1933. Další spolek s dlouhou historií je Historicko-vlastivědný kroužek založený roku 1945.

V současné době v obci působí i jiné organizace. Např. Sdružení rybářů Klášov zaregistrované v roce 2011. Rybáři pravidelně v letních měsících pořádají rybářské závody. Dále se starají a udržují rybník Klášov, požární nádrž (dříve koupaliště) a nově zrekonstruovaný domeček, který jim slouží jako klubovna. Mužský pěvecký sbor Žarošané pravidelně vystupuje od roku 2009. Ve sboru vystupuje 22 členů. Zpočátku byl sbor založen jako pěvecká výpomoc při konáních tradičních Císařských hodů. Pěvecký sbor vystupuje i při zpívání koled u vánočního stromu, a to pravidelně po mši svaté 1. Svátek vánoční. Dále pak vystupují na krojovaném plese nebo při příležitosti Setkání mužských sborů Hanáckého Slovácka. V letošním roce oslavili desetileté výročí založení sboru. Mužský pěvecký sbor doprovází na mnoha akcích dětský folklorní soubor Laštověnku.³⁵ Dětský folklorní soubor Laštověnka byl založen v září roku 2012. Folklorní sbor navštěvují i děti z okolních vesnic, např. z Násedlovic nebo Dražůvek. Pravidelně sbor vystupuje při příležitosti Dětského krojovaného plesu, Dni matek, Císařských hodů a Vánočního koncertu v sále ZŠ a MŠ v Žarošicích.³⁶

2.1 Pěvecko-čtenářský spolek Lumír a Národní odbor

Pěvecko-čtenářský spolek Lumír byl v Žarošicích založen roku 1880. Spolek založil nadučitel Theodor Martinů. Většinu svého času věnoval Theodor Martinů rozvoji kultury v obci. Pěveckou složku spolku tvořili zpěváci chrámového kůru. Spolek pořádal i veřejná

³⁴ MERLÍČEK Mojmír, Jaroslav Vlach ovlivnil celý můj život. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2010, č. 19, s. 42.

³⁵ HORÁČEK Dušan, Mužský sbor Žarošané. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2010, č. 19, s. 37.

³⁶ KACEROVÁ Susann a KACER Jiří. Dětský folklorní soubor Laštověnka. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2015, č. 24, s. 34.

vystoupení. Z výtěžku se kupovaly noviny, časopisy a brzy i knihy.³⁷ Současně při založení spolku vznikla první veřejná knihovna v Žarošicích. Do knihovny věnoval svůj knižní fond Theodor Martinů, který kladl důraz i na pravidelný odběr soudobých časopisů. V průběhu třiceti let působení spolku odebíral učitel i časopisy jako např. Moravská politika, Dělník, Časopis Matice moravské, Zajímavé noviny, Moravská Orlice, Lidové noviny nebo Humoristické listy. Knihovna se pyšnila i několika hodnotnými knihami Boženy Němcové, Karolíny Světlé nebo Jana Nerudy. Nacházely se zde i scénáře divadelních her. Tyto divadelní hry režíroval sám Theodor Martinů. Vytvářel kulisy a postavil dokonce i jeviště. Koncem roku 1909 spolek „Lumír“ zanikl a předal svých 293 knih nově vzniklému odboru Národní jednoty.³⁸ Vedle knih Národní jednota zdědila i jevištní vybavení.

Doménou kultury v Žarošicích se stalo na dlouhá léta díky spolku „Lumír“ divadlo. Po rozpuštění spolku se následovníkem stal Místní odbor Národní jednoty. Protože byl odbor zaměřen kulturním směrem, jeho hlavním cílem bylo vzdělávat obyvatele Žarošic. Spolek se zaměřil zejména na divadelní činnost. Divadlo vedlo ke vzdělávání, zábavě, ale také ke sblížení lidí různého stupně vzdělání a sociálního postavení. Hodiny zkoušek, práce s obstaráváním kostýmů a příprava rekvizit bylo třeba skloubit s každodenní prací v domácím hospodářství. Blízký a osobní vztah k divadlu se postupně tvořil při malých soukromých představeních, která herci hráli sami pro sebe. Postupem času se divadelní scéna rozšiřovala. Ochotnické divadlo v Žarošicích lákalo návštěvníky i z dalekého okolí a stávalo se pro ně vzorem. Divadelní scéna přiváděla do obce, zvláště v době války, známé divadelní a loutkářské společnosti. Žarošičtí ochotníci udržovali blízké vztahy s divadly v Brně, kde měli možnost navštěvovat jak ochotnická, tak i profesionální divadla. Pro některá svá divadelní představení si v brněnských divadlech půjčovali rekvizity i kostýmy³⁹

Divadelní sezóna začínala často v období Dušiček. Na seznamu divadelních her se nejčastěji objevovaly klasické české hry (Kopeckého, Tylovy, Klicperovy, bratří Mrštíků nebo Karla Čapka), dále veselohry a pohádky. Mezi oblíbená patřila divadelní představení v přírodě. Nejznámější bylo drama Smiřičtí, jehož se účastnilo více jak 80 ochotníků.⁴⁰

³⁷ BĚLIČ Oldřich, O jednom životě. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 1999, č. 9, s. 18.

³⁸ VLACH Jaroslav, Z historie i současnosti knihoven v Žarošicích. *Od Hradské cesty 1985*. 1986, s. 70-71.

³⁹ FROLEC Václav a kol. *Žarošice: Minulost a přítomnost vesnice v oblasti Ždánického lesa*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1986, s. 240-245.

⁴⁰ Tamtéž, s. 240-245.

Ochotnické divadlo působilo i v osadách Zdravá Voda a Silničná. Ochotnická scéna ve Zdravé Vodě byla založena roku 1902 a na Silničné působila od roku 1924. Herci z obou osad zároveň hráli i v divadle v Žarošicích. Divadlo v obci šlo s dobou. V roce 1932 proniká zpěv do divadelní hry a uvádí se jako novinka opereta, která měla u diváků velký ohlas. V roce 1935 se odbor Národní jednoty v Žarošicích pyšnil bohatou garderobou (paruky, opony, klobouky, obleky, zbraně).⁴¹

Divadelní představení byla vždy spjata s hudbou, tancem a zpěvem. Muzikanti hráli před začátkem představení a v době přestávky. Po skončení divadelní hry následovala taneční zábava. Činnost divadla ovlivnila, jako ostatní spolky v obci, II. světová válka. Docházelo k velké cenzuře divadelních her. Změna nastala roku 1945 po osvobození Československé republiky, kdy mladá generace navázala na tradici v divadelnictví. V této době jsou zejména oblíbené pohádky, které navštěvovali děti i dospělí. Začaly se pořádat pěvecké a hudební večírky a později i koncerty. Žarošický divadelní repertoár se rozšířil o tehdy pokrokovou hru, kterou ochotníci zahráli 21. a 22. března 1964. Šlo o detektivní hru Agathy Christie „Neočekávaný host“, kde účinkovala i Milada Homolová významná osobnost Historicko-vlastivědného kroužku. Jelikož detektivní divadelní hra měla u publika úspěch, byla sehrána ještě jednou téhož roku při příležitosti Vlastivědných Žarošic.⁴²

Nesnadná léta pro žarošické divadlo nastala v letech 1948-1989. Reorganizace kulturních institucí jako byl zákaz činnosti Sokola, Orla, Národní jednoty a zásahy referentů na odborech kultury ONV, kteří měli v moci výběr divadelních her, ovlivnila divadelnictví v celé naší zemi. Ochotníci v Žarošicích se tedy po únorovém převratu vzdali účinkování. V šedesátých a sedmdesátých letech se hrálo pouze ojedinele a byly pořádány hudební a pěvecké koncerty. Tragický rok pro ochotnické divadlo byl rok 1975, kdy vyhořelo jeviště Katolického domu, v němž byla soustředěna všechna kulturní činnost obce. Jelikož mladá generace na divadelní tradici nenavázala, nebyla zde hrána žádná divadelní představení. Pouze v roce 1991 se Historicko-vlastivědný kroužek rozhodl obnovit činnost. Ochotníci ze Žarošic, Násedlovic a Uhřic byli obsazeni do divadelní hry „Třetí sudička“, která se setkala

⁴¹ VLACH Jaroslav. Nastane obrození žarošického divadelnictví? *Od Hradské cesty 1991-1992*. Žarošice: Vlastivědný kroužek v Žarošicích, 1992, s. 113-114.

⁴² *Od Hradské cesty 1964*. Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek při OB v Žarošicích, 1964, s. 91.

u diváků s velkým ohlasem.⁴³ Bohužel k obnovení divadelních prostor v Katolické domě ani divadla nedošlo.

Alespoň částečně na tradici divadelnictví v obci navázala paní učitelka Marta Kršková, která ve školním roce 2003/2004 založila dramatický kroužek v místní základní škole. Nejdříve v kroužku začínalo několik děvčat, postupem času však členů přibývalo. Žáci nacvičili několik pohádek, které pak sehráli dětem z mateřské školy a žákům prvního stupně základní školy. Zpočátku se jednalo o krátké pohádky, později o delší pohádkové hry. Divadelní kostýmy a kulisy vytvářeli žáci ve spolupráci s pedagogy i ředitelem školy sami. Každé divadelní představení bylo tedy tvořeno spoluprací dětí a pedagogického sboru.⁴⁴ Bohužel po odchodu paní učitelky Krškové do penze na divadelnictví už nikdo nenavázal.

2.2 Včelařský kroužek

Nejstarší zmínky o včelařství v Žarošicích pochází z podacího protokolu vrchnostenského úřadu z roku 1812. V tomto období byl velký dostatek medu, bylo to díky dostatečnému množství vysázených stromů v okolí potoka a zejména díky části pole, který se nechal ležet ladem. S pokrokem v zemědělství ubývalo přirozené včelí pastvy a docházelo tedy k příkrmování cukrem, což v té době bylo příliš nákladné. Levnější a nezdaněný cukr bylo možné zakoupit pouze prostřednictvím včelařského spolku. Z toho důvodu 10. března 1912 došlo k založení „Včelařského spolku pro Ždánice a okolí“. Činnost spolku byla přerušena I. světovou válkou, Po válce se činnost opět obnovila. Působnost spolku zasahovala do dalekého okolí. Postupem času členů přibývalo, což vedlo k zakládání nových spolků. Na schůzi 16. ledna 1927 byla provedena změna v názvu spolku. Nový název zněl „Včelařský spolek pro Žarošice a okolí“. Spolek se účastnil včelařských výstav, byly pořádány přednášky, na nichž přednášeli odborníci.⁴⁵ V roce 1958 se opět změnil název spolku, a to na „Základní organizaci československého Svazu včelařů“. Zájem o tento koníček stále klesal a výchova nových nástupců byla velmi složitá.⁴⁶ V roce 1983 nadmíru štedrá příroda ovlivnila velké množství medu a současně se zvýšil počet zájemců o tuto zálibu. V tomto roce organizace

⁴³ VLACH Jaroslav, Nastane obrození Žarošického divadelnictví. *Od Hradské cesty: Ročník 1991-1992*, 1991, s. 113-114.

⁴⁴ KRŠKOVÁ Marta, Divadelní kroužek při ZŠ a MŠ v Žarošicích. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2013, č. 22. s. 27-28.

⁴⁵ BROUKAL Václav, Z historie včelařství na Žarošicku. *Od Hradské cesty 1964*, 1964, s. 26-29.

⁴⁶ JAROLÍM Miroslav, O lázních a pramenech ve Zdravé Vodě a okolí Žarošic. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2003, č. 12, s. 24-25.

měla 51 členů.⁴⁷ Činnost Základní organizace Českého svazu včelařů v Žarošicích sdružuje včelaře z pěti okolních obcí – z Násedlovic, Silničné, Uhřic, Zdravé Vody a ze Žarošic. Velkým darem pro spolek se stal včelařský dům v Násedlovicích. Dům byl přestavěn z bývalé svazácké klubovny a byl slavnostně předán 19. června 2005 starostkou obce Násedlovice. Včelařský dům je pravidelně využíván k přednáškám, probíhá zde kroužek pro mladé zájemce o včelaření a konají se tu výroční schůze. V domě se také nachází stálá včelařská expozice a výstava fotografií o současné době a historii včelařského kroužku. Ve dvorním traktu stojí cvičné úly, kde si noví i mladí zájemci o včelaření mohou vyzkoušet všechno potřebné, co se týče včelaření.⁴⁸

2.3 Sbor dobrovolných hasičů v Žarošicích

Dříve tento sbor nesl název Sbor požární ochrany v Žarošicích. Snaha založit hasičský sbor byla již v roce 1883. Jednání patnácti občanů Žarošic bylo však neúspěšné. K novému jednání došlo až 1. ledna 1899, tedy až po šestnácti letech. Představenstvo Sboru dobrovolných hasičů v Žarošicích bylo schváleno obecním zastupitelstvem 25. listopadu 1898.⁴⁹ I přes odmítnutí žádosti o svolení koupě výstroje a výzbroje se nenechali členové sboru odradit a nadále aktivně pracovali. Činnost sboru byla přerušena až I. světovou válkou v letech 1914-1918. Po válce se hasičský sbor opět vrátil k dobrovolné činnosti, ale brzy se ocitl ve finanční tísní. Z tohoto důvodu došlo 18. května 1919 k uspořádání veřejné sbírky v obci. Veřejná sbírka byla úspěšná. Díky této aktivitě se činnost spolku i nadále rozvíjela.⁵⁰ V roce 1932 byl založen Sbor požární ochrany ve Zdravé Vodě. Sbor měl v tomto roce 31 členů, z toho bylo 14 členů činných a 17 členů přispívajících. Sbor získal darem dvě menší stříkačky, jednu ze Ždánic a druhou od hasičského sboru ze Žarošic. Postupem času dolehla hospodářská krize i na hasičský sbor ve Zdravé Vodě. Nedostatek financí a nezaměstnanost ovlivnily i činnost dobrovolných hasičů. V roce 1939 uspořádal sbor sbírku. Za vybrané peníze byla zakoupena motorová dvoukolová stříkačka.⁵¹

⁴⁷ SNÁŠEL Josef a ZELINKA Josef, Zpráva o činnosti Českého svazu včelařů ZO Žarošice za rok 1983. *Zpráva Vlastivědného kroužku při klubu NV v Žarošicích*. 1983. č. 6, s. 9-10.

⁴⁸ BRYCHTA Miroslav, Český svaz včelařů Žarošice. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2017, č. 26, s. 16-17.

⁴⁹ RAUŠ Marek, 100. výročí založení hasičského sboru v Žarošicích. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 1999, č. 9, s. 79.

⁵⁰ Tamtéž, s. 80.

⁵¹ SokA Hodonín, *Obecní kronika Žarošice I. svazek, 1921-1939*.

Po celý rok 1976 se usilovně pracovalo na budování nové zbrojnice. Konaly se pravidelné brigády na demolici a skládce cihel staré budovy. 26. prosince 1977 byla svolána schůze Protipožárních sborů na Silničné, ve Zdravé Vodě a v Žarošicích. Zástupci rozhodli o zrušení sborů na Silničné a ve Zdravé Vodě. Od této chvíle měli požární ochranu ve všech osadách na starosti hasiči Žarošic, kteří získali od zrušených sborů část vybavení. Druhá část vybavení putovala na Okresní inspektorát do Hodonína. Z bývalých členů Sborů požární ochrany byly vytvořeny požární hlídky.⁵²

Roku 1984 měla organizace 33 členů převážně starší a střední generace. V březnu téhož roku proběhly preventivní prohlídky obytných budov a drobných provozoven. Preventivním prohlídkám předcházelo školení preventivistů, kteří zaznamenávali závady a dohlíželi na jejich nápravu. Úkolem hasičského sboru bylo chránit majetek a život obyvatel před požárem, provádět preventivní prohlídky a podílet se na kulturním životě obce.⁵³ Sbor v tomto roce vlastnil dvě autocisterny a dvě stříkačky.⁵⁴

Již od založení sboru se hasiči podíleli na kulturním životě v obci a pomáhali udržovat staré zvyky a tradice. V únoru se vždy podíleli na organizaci masopustního průvodu, kdy obcí za doprovodu dechové muziky a koňského spřežení, procházeli obyvatelé obce převlečení za masky. Večer se vždy konala taneční zábava. V dubnu vypomáhal hasičský sbor při tradičním pálení čarodějnic. Další tradicí, na které se hasičský záchranný sbor podílel, a i dnes se podílí, jsou Císařské hody, které se konají vždy v říjnu. Z počátku výdělek z kulturních akcí putoval na nové vybavení a na koupi tradičních krojů a jejich doplňků, které hasiči vlastnili.⁵⁵ Nejen, že se sbor dobrovolných hasičů zapojuje do pořádání kulturních akcí, ale také organizuje kroužek pro děti a mládež, kde se mohou vzdělávat v oblasti požární ochrany, požárního sportu a zdravotní péče. Kroužek mladých hasičů v Žarošicích existuje od roku 2005 do současné doby. Kroužek navštěvuje více jak 30 členů od 6 do 18 let. Mezi zájemci o kroužek jsou jak chlapci, tak i dívky. Dohled nad dětmi v kroužku mají dva vedoucí a instruktoři. Kroužek za pěkného počasí funguje v prostorách zbrojnice, v zimě se děti scházejí v tělocvičně základní školy. Každoročně se mladí hasiči zúčastňují hasičských soutěží.

⁵²SokA Hodonín, *Obecní kronika Žarošice VI. svazek, 1975-1981.*

⁵³KOLAŘÍK Ladislav, Činnost a plnění úkolů na úseku požární ochrany v I. pololetí roku 1984. *Zprávy Vlastivědného kroužku při klubu NV v Žarošicích.* 1983. č. 6, s. 9.

⁵⁴SokA Hodonín, *Obecní kronika Žarošice V. svazek, 1981-1986.*

⁵⁵SokA Hodonín, *Obecní kronika Žarošice VI. svazek, 1975-1981.*

V roce 2013 došlo k rekonstrukci a zateplení hasičské zbrojnice a obecního úřadu. I přes to, že rekonstrukci prováděly firmy, někdy byla potřeba i pomoc členů hasičského sboru. Přes rozsáhlou rekonstrukci práce sboru nebyla narušena. Ve stejném roce se 18 členů zúčastnilo pravidelného školení. Všichni členové se věnují činnosti ve svém volném čase a nedostávají žádnou finanční odměnu.⁵⁶ Je zapotřebí zmínit Petra Moleše, současného velitele hasičského sboru v Žarošicích, který je nejen dobrovolným hasičem v Žarošicích, ale zároveň profesionálním hasičem ve sboru ve Vyškově. Ve funkci velitele v obci je již 13 let. V roce 2017 v Los Angeles získal 3 zlaté medaile na světových hasičských a policejních hrách, a stal se tak trojnásobným mistrem světa.⁵⁷

V současné době je zásahová jednotka vybavena třemi vozidly-Tatrou, Fordem a Chevroletem. Cisternová automobilová stříkačka Tatra vyjíždí zejména k požárům. Technický automobil Ford slouží např. k technickým zásahům a dopravě osob. Nejrychlejší a velmi využívaný je zásahový vůz Chevrolet, který je využíván u dopravních nehod.⁵⁸ Sbor tento vůz získal v roce 2014 od Hasičského záchranného sboru České republiky. Vypomáhá také při výjezdu na pomoc člověku v bezprostředním ohrožení života. Téhož roku totiž Sbor dobrovolných hasičů v Žarošicích získal od Zdravotnické záchranné služby automatický externí defibrilátor. Na vyžádání ZZS byl sbor řádně proškolen a s tímto defibrilátorem vyjíždí ke zdravotním potížím jako jsou srdeční zástavy apod. v Žarošicích a blízkém okolí.⁵⁹

2.4 Sportovní klub Žarošice

Počátek fotbalu v Žarošicích sahá do 30. let minulého století. Zpočátku tehdejší fotbal však nereprezentoval žádný spolek v obci. Šlo pouze o fotbalové zápasy mezi muži a chlapci z různých částí obce. Jednalo se o Šibrov, Trávníky a Zápovědě.⁶⁰ Hráči neměli žádné fotbalové vybavení, šlo pouze o radost ze hry. Fotbalový míč v tehdejších prvorepublikových Žarošicích měli pouze dva chlapci. Ti fotbalový míč ochotně půjčovali, ale pod podmínkou práva ovlivňovat sestavu hráčů. V roce 1935 se konala první schůze spolku. Zde byl přijat

⁵⁶ KACER Jiří a MOLEŠ Petr, Sbor dobrovolných hasičů v roce 2013. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2014, č. 23, s. 12-13.

⁵⁷ KACER Jiří, Sbor dobrovolných hasičů v Žarošicích. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2017, č. 26, s. 18.

⁵⁸ MOLEŠ Petr, Činnost zásahové jednotky obce Žarošice. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2016, č. 25, s. 27.

⁵⁹ MOLEŠ Petr, zpráva zásahové jednotky obce Žarošice. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2015, č. 24, s. 44.

⁶⁰ SVOBODA Rudolf, 80. let žarošického fotbalu. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2014, č. 23, s. 120.

oficiální název klubu Sportovní klub Žarošice. Sportovní klub však postrádal velmi podstatnou věc, a to fotbalové hřiště. V části obce Trávníky se nacházelo bažinaté místo, jež využívali chlapečci dávno před založením klubu. Došlo tedy k mnoha úpravám, hřiště se muselo prodloužit i rozšířit. V rohu u hřiště byl postaven dřevěný domeček, který měl zastat funkci kabin. Toto místo se tedy stalo na 15 let centrem fotbalu i ostatního sportovního dění v Žarošicích.⁶¹

V roce 1936 došlo k rozšíření členské základny klubu, začalo se tvořit 1. mužstvo sportovního klubu. Bylo věkově i místně nesourodé, hrávali zde hráči z okolních vesnic např. z Archlebova, Uhřic, Ždánic, Bučovic a dalších. V tomto roce se také objevují fotbalové branky se sítěmi, nové dresy s bílými trenýrkami a modrobílými dresy. 14. října 1937 se uskutečnilo první premiérové utkání 1. mužstva SK Žarošice proti SK Ždánice.⁶²

Od roku 1938 se Sportovní klub Žarošice stává třetím klubem na Ždánicku, jenž podal žádost o registraci hráčů a o vstup do České asociace fotbalu. 21. srpna téhož roku odehrálo již registrované mužstvo první zápas. Činnost spolku na krátkou dobu přerušila II. světová válka. Po válce došlo k obnově činnosti a v roce 1948 došlo ke změně názvu, fotbalové mužstvo začalo hrát pod hlavičkou TJ Sokol Žarošice. V první polovině 50. let se začíná budovat nové hřiště u školy, bylo mnohem větší než dosavadní hřiště v části obce Trávníky. V roce 1953 se začalo hřiště plně využívat a podobalo se hřišti, jaké známe a využíváme dnes. Až do roku 1993, kdy se název fotbalového klubu opět mění na SK Žarošice, měl fotbalový klub velmi nevyrovnané výsledky. Od roku 1960 se stalo dorostenecké mužstvo základnou a zásobárnou 1. mužstva. Bylo utvořeno také žákovské družstvo. Při prvních fotbalových krůčcích pomáhali i učitelé základní školy při hodině tělesné výchovy. Žákovské družstvo se tak stalo také základnou pro 1. mužstvo.⁶³

SK Žarošice se podílí i na kulturních akcích v obci. Dříve spolek pořádal taneční zábavy a plesy, pořádaly se filmové festivaly na fotbalovém hřišti. Pravidelně se hráči účastnili brigád v JZD. V dnešní době se sportovní klub podílí na organizaci Zlaté soboty a pořádá taneční zábavy na hřišti během letních prázdnin. Sportovní klub pořádal i několik ročníků Mundižára, což je fotbalový turnaj, který byl mezi fanoušky i hráči velmi oblíben.

⁶¹SVOBODA Rudolf, 80. let žarošického fotbalu. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2014, č. 23, s. 121.

⁶²Tamtéž, s.

⁶³VEČEŘA Rudolf. Sedmdesát let kopané v Žarošicích. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2004, č. 13, s. 18.

Jedná se o turnaj mezi muži a chlapci, již bydlí či bydleli v Žarošicích. Hrávají proti sobě Burčáci, Lokomotiva a Rychlé šípy. Utkání jsou řízena delegovanými rozhodčími. Turnaj se hrává vždy v červenci po ukončení jarní sezóny. Od roku 1995 došlo k přerušení každoročního turnaje, z důvodu úpravy travnaté plochy hřiště. Další rok k obnově již nedošlo a fotbalový turnaj byl na dlouhou dobu zrušen. K obnově došlo až v roce 2015. Nejúspěšnějším mužstvem Mundižára je tým Burčáků.⁶⁴

2.5 Historicko-vlastivědný kroužek v Žarošicích

Tento kroužek byl založen 7. října 1945 a stále je činný. Historicko-vlastivědný kroužek vznikl z „Kroužku rodáků a přátel Žarošic“. Po založení se stal předsedou kroužku Rudolf Malík. Až do roku 1955 vyvíjel kroužek svou činnost pod záštitou Místního národního výboru v Žarošicích. V lednu 1955 byl kroužek oficiálně povolen Ministerstvem kultury ČSR, došlo však ke změně názvu a předsedy. Od této chvíle kroužek nesl název Vlastivědný kroužek při Osvětové besedě v Žarošicích a novým předsedou byl zvolen Václav Broukal.⁶⁵

V roce 1949 začaly vycházet neperiodické oběžníky tzv. „Dopisy“, později k tomuto názvu přibýlo označení „Od Hradské cesty“. Celý název od 5. čísla publikace tedy zněl Dopisy od Hradské cesty. Tato díla patřila mezi první periodicky vydané sborníky Vlastivědného kroužku a vycházela až do roku 1953, poté byly nahrazeny rozsáhlejšími díly, která nesla pouze název „Od Hradské cesty“. Byla zde možnost číst a studovat články, jež se týkaly historie, pamětí, přírody a dalších informací o obci.⁶⁶ Sborníky vycházely především pro rodáky a přátelé Žarošic, kteří žili mimo obec. Zajímavé články sborníků našly příznivce i mezi místními obyvateli. Hlavním cílem kroužku je udržet šíření informací, kladný a blízký vztah rodáků a přátel k rodné obci. V roce 1991 se kroužek stává samostatným právním subjektem a došlo k rozšíření názvu na Historicko-vlastivědný kroužek v Žarošicích.⁶⁷

Mezi tradiční událost, kterou kroužek pořádal, patřily Vlastivědné Žarošice, což byly vlastivědné oslavy, jež se konaly poprvé v roce 1946. Až od roku 1963 se tyto oslavy konaly pravidelně každý rok, a to do roku 1995. Součástí programu byl sjezd jubilantů a rodáků,

⁶⁴ VEČEŘA Rudolf. Sedmdesát let kopané v Žarošicích. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2004, č. 13, s. 18.-19.

⁶⁵ SOKA Hodonín, *Obecní kronika Žarošice III. svazek, 1953-1974*.

⁶⁶ VLACH, Jaroslav. *Soupis: studií, článků a zpráv uveřejněných ve vlastivědném sborníku Od Hradské cesty 1950-1970.*, 1972, s. 4-6.

⁶⁷ JAROLÍMOVÁ Marie, Činnost HVK v Žarošicích. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2003, č. 12, s. 13-15.

výstava vín spojená s ochutnávkou. V sále u „Zlatého jelena“ probíhala taneční a pěvecká vystoupení. V Památníku obce se konaly výstavy obrazů, historických předmětů a archeologických nálezů. Další specifická činnost kroužku se nazývá Chodníčky. Jednalo se o pravidelné vycházky do přírody v blízkém okolí obce. Postupem času se vycházky změnily na celodenní zájezdy do vzdálenějších míst České republiky. Zájezdy i trasy jsou vždy pečlivě naplánované, a tak nabízejí příjemné zážitky a nová poznání především pro střední a starší generaci. Úkolem Historicko-vlastivědného spolku je správa Muzea Žarošic, který v současnosti patří obci.⁶⁸

V roce 1991 vychází další číslo sborníku, ale již pod novým názvem Věstník, tento název se využívá doposud. Publikační činnost Historicko-vlastivědného kroužku ovlivnila vždy jeho finanční situace. Periodické Věstníky vychází každý rok.

V roce 2002 vznikla cílově orientovaná skupina s názvem ŽARUCH, vedená pod Historicko-vlastivědným kroužkem v Žarošicích. Hlavními úkoly této skupiny je obnova a rekonstrukce Památníku obce Žarošice. Dále pak organizace a provozování Památníku a starost o sbírky a veškerý sbírkový materiál v Památníku.⁶⁹ Památník obce dnes už Muzeum obce Žarošice sídlí v budově č. 110. Budova prošla několika etapami stavebního vývoje. Opravy budovy a dvora započaly v roce 1960, roku 1978 byla dokončena úprava malého nádvoří, byl zde i zrekonstruován domek starého typu s doškovou střechou.⁷⁰ K celkové rekonstrukci k objektu došlo v letech 2003-2004. Provedla se oprava trámových dřevěných stropů, úprava podlahy, rekonstrukce vnitřních prostor⁷¹. O prostory Muzea obce Žarošice se stará správce pan Roman Muroň.

V roce 2005 byl díky dotacím a pomoci členů Historicko-vlastivědného kroužku realizován Jihomoravským krajem projekt „Po stopách tradic Hradské cesty“. Jednalo se o snahu obnovit význam „Hradské cesty“, jež byla spojnicí blízkého regionu a nositelkou

⁶⁸ VALIHRACH Ladislav, Padesát let organizované vlastivědy v Žarošicích. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 1995, č. 5, s. 6-8.

⁶⁹ PLACHÁ Jana, Sdružení „Žaruch“, iniciátor opravy památníku obce. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2003, č. 12, s. 5.

⁷⁰ SNÁŠEL Silvestr, Činnost památníku obce v roce 1978. *Zprodaj Vlastivědného kroužku při klubu NV v Žarošicích*. 1979. č. 2, s. 13.

⁷¹ MUROŇ Roman, Památník obce: historický nástin, rekonstrukce, vize. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2005, č. 14, s. 5-6.

kulturních tradic. Snahou bylo zejména obnovit tradiční řemesla a lidové výrobky, které byly prodávány na řemeslném jarmarku vždy druhou sobotu v září na Zlaté sobotě.⁷²

V současné době v prostorách muzea probíhají pravidelné akce pro veřejnost, které pořádá Historicko-vlastivědný kroužek, od roku 2016 došlo ke změně názvu na Historicko-vlastivědný spolek. Koná se zde Den dětí, letos se zde organizoval velikonoční jarmark a pálení čarodějnic. Malíř Václav Mach Koláčný zde pořádá pravidelné výstavy svých obrazů. Výstavy svých děl zde mají i žáci základní školy. Je tu i stálá expozice řemeslného nářadí a výrobků.

2.5.1 Významné osobnosti Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích

Významných osobností Historicko-vlastivědného kroužku je mnoho. Aby kroužek mohl tolik let existovat, byla nutná spolupráce mezi všemi členy. Zajisté by bylo vhodné zde zmínit každého, kdo se jakkoliv podílel na činnosti kroužku, tolik prostoru v této práci bohužel nemám. Uvedu tedy tři členy, kteří svůj život věnovali vlastivědě v Žarošicích a stali se velmi důležitými osobami pro obec.

Václav Broukal (7. 9. 1894 – 7. 12. 1972)

Brzy osiřel a již od třinácti let se snažil uživit jako kolářský učeň, tovaryš a dělník. Procestoval spoustu měst jak u nás tak i v zahraničí, pracoval ve Vídni a za I. světové války působil jako frontový kolář v Itálii. Po návratu z války se usadil v rodných Žarošicích. Zde se věnoval svému řemeslu a zemědělství. Touha a píle nakonec Václava Broukala dovedla k jeho vytouženému oboru, k vlastivědě. Václav Broukal byl v oboru vlastivědy, historie, archeologie, muzejnictví, archivářství a kronikářství samouk. Po těžké práci s dřevem si vždy udělal čas na svou zálibu v třídění a studování nasbíraných materiálů, účastnil se různých zajímavých jednání a přednášek nebo podnikal výpravné cesty spojené s hledáním archeologických nálezů. Všechny tyto zmíněné činnosti pana Broukala naplňovaly a posouvaly kupředu v jeho zálibě i v oboru kolářství. O svém řemeslu a poznatcích psal články do časopisů a doprovázel je svou vlastní kresbou.⁷³

Mezi jeho další záliby patřilo sběratelství. Při procházkách a výpravných cestách po okolí sbíral různé předměty. Pro mnohé nepoužitelné a staré věci, které byly pohozené na

⁷² MACKRLOVÁ Jana, Řemeslný jarmark. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2006, č. 15, s. 16.

⁷³ STRATIL Václav, Zasloužilý pracovník okresu hodonínského Václav Broukal. *Od Hradské cesty 1964*, 1964, s. 7-11.

poli, v lese, nechané v opuštěných budovách nebo na skládce, byly pro Václava Broukala sběratelské skvosty. Všechny nelezané věci shromažďoval ve svém domě, kde vytvářel malé muzeum. O každé nalezené věci se snažil zjistit všechny informace, a to zejména z odborných knih, článků a posudků odborníků. Část jeho sbírky byla přenesena do Památníku obce, tehdejší staré budovy školy. Tím vytvořil Václav Broukal materiální základ muzea a archivu v Žarošicích. Jeho práci uznávali a obdivovali odborníci v oboru regionální vlastivědy. V roce 1932 se stal uznávaným členem archeologického klubu v Brně. 23. ledna 1955 byl zvolen předsedou Vlastivědného kroužku a ve spolupráci s Jaroslavem Vlachem redigoval sborníky „Od Hradské cesty“. Důstojné pocty za svou nenahraditelnou celoživotní práci se Václavu Broukalovi dostalo dne 6. září 1964 v předvečer jeho 70. narozenin. Obdržel titul „Zasloužilý pracovník okresu Hodonín“ od vedoucího odboru školství a kultury Okresního národního výboru v Hodoníně. Předseda Místního národního výboru v Žarošicích dr. Strýček předal panu Broukalovi diplom čestného občanství městečka Žarošic.⁷⁴

Jaroslav Vlach (30.9. 1913 – 20.6. 1995)

Jaroslav Vlach se narodil 30. září 1913 v Žarošicích. Již v dětství si budoval vztah ke knihám, divadlu a dějinám. V Židlochovicích se učil sazečem. Po získání výučního listu studoval v Brně typografii. K jeho celoživotním zálibám patřilo ochotnické divadlo a turistika. Podílel se na založení ochotnického divadla v rodných Žarošicích. Divadlo neslo název „Tyl“ a hrálo se zde mnoho významných her. Od roku 1938 do roku 1946 působil Jaroslav Vlach v Žarošicích jako knihovník. Tato záliba se později stala jeho profesí. Od roku 1945 působil jako knihovník v Zemské a univerzitní knihovně v Brně. Se svou rodinou se o dva roky později přestěhoval do Šternberku, kde započal svou publikační činnost. Téhož roku se stal knihovníkem na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Zde působil až do odchodu do penze, tedy roku 1978. Jaroslav Vlach redigoval a organizoval vlastivědná periodika „Od Hradské cesty“ více jak 30 let. V divadle v Žarošicích vypomáhal již v deseti letech. Nejdříve se stal pomocným rekvizitářem a kulisákem. A v roce 1931 získal první divadelní roli v Longenově osudu trůnu habsburského. Dále pak ztvárnil postavy jako například Voříšek v Šamberkově Josefu Kajetánu Tylovi, Toni v Čapkové Matce, Jindřich Smiřický z Kolárova dramatu Smiřičtí a další. O několik let později přijal nabídku stát se členem ochotnického souboru pro Jiráskův Hronov. S ochotníky poté vystupoval na mnoha

⁷⁴ STRATIL Václav, Zasloužilý pracovník okresu hodonínského Václav Broukal. *Od Hradské cesty 1964*, 1964, s. 7-11.

místech např. v Kyjově, Brně, ve Znojmě a dokonce i ve Vídni. V žarošickém divadle mnoho divadelních her režíroval a po nastudování několika pohádek spolu s Cyrilem Vodičkou založil školní divadelní sdružení. O divadle psal pravidelně příspěvky do sborníku *Od Hradské cesty, Vlastivědného Věstníku, Slovácka nebo Lidové demokracie*. Postupem času se z aktivního divadelníka Jaroslava Vlacha stal divadelní historik, který se celý život zabýval sběrem vzácných materiálů, týkajících se žarošického divadla. Jeho vzácné sbírky byly uloženy v Památníku obce.⁷⁵

Jaroslav Vlach napsal více jak 400 medailonů o významných osobnostech Uherskohradištska, sestavil více jak 150 turistických tras Moravy. Vydal několik turistických průvodců např. *Nízký Jeseník, Slovácko, Haná, Uherskohradištko a Z Hané do hor a lesů*.⁷⁶ V dalších publikacích se věnoval divadelnictví na Moravě, byla to díla *Ochotnické divadlo, hudba a zpěv v Žarošicích 1747-1970, Kulturní život ve Slavkově u Brna v letech 1867-1986 a Divadelní opravy a sály v Žarošicích a okolí*. Jedna z jeho největších publikací byla věnována rodné obci Žarošicím se stejnojmenným názvem.⁷⁷

Milada Homolová (16.3. 1923 – 20.3. 2015)

Milada Bradová se narodila 16.září 1923 manželům Josefovi a Cecílii Bradovým. Spolu s bratrem malá Milada navštěvovala školu v Žarošicích. Poté se stala žákyní Měšťanské školy ve Ždánicích. Přes touhu studovat se podřídila tatínkovu přání a začala navštěvovat Rodinnou školu v Kyjově, kde se učila vařit, uklízet a starat se o domácnost. Školu v Kyjově ukončila roku 1940. O rok později 11. června 1941 se provdala za strážmistra Vojtěcha Homolu a získala tím nové příjmení Homolová. Manžel sloužil na různých stanicích po celé zemi a Milada za ním pravidelně dojížděla. Objevovala tak nová města, historické památky a divadla. Manželství Milady a Vojtěcha Homolových skončilo rozchodem v roce 1957 a Milada se natrvalo usadila v rodné obci. V roce 1958 nastupuje do zaměstnání jako knižní referentka do Jednoty v Hodoníně. Poté co se podílela na instalaci nové expozice

⁷⁵ STÝSKAL Jiří, Vzpomínka na Jaroslava Vlacha divadelníka. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2000, č. 9, s. 28-30.

⁷⁶ JAROLÍMOVÁ Marie, Klasika i na ochotnické divadelní scéně v Žarošicích. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2007, č. 16, s. 21.

⁷⁷ FILIP Jiří a KABÁT Bedřich, Jaroslav Vlach sedmdesátník. *Zprvodaj Vlastivědného kroužku při klubu NV v Žarošicích*. 1983. č. 6, s. 19-20.

na Památníku obce, poznala, že její práce v obci je vítána a žádoucí. Opustila proto Jednotu a stala se účetní v Místním národním výboru v Žarošicích.⁷⁸

Od dětství se Milada zajímala o kulturu. Již v devíti letech získala první divadelní roli v žarošském divadle. Hrála jednu ze dvou Mariček ve stejnojmenné hře. Účinkovala i v Žákovském divadelním sdružení, kde ztvárnila spoustu krásných rolí. Po dokončení školní docházky začala Milada Homolová vystupovat v divadle „Tyl“.⁷⁹ Vlastivědné činnosti se věnovala od založení Vlastivědného kroužku v roce 1945, kdy byla jmenována do funkce jednatelky pro styk se členy v obci. Od této chvíle se stala nepostradatelnou součástí kroužku.⁸⁰ V letech 1959-1960 řídila generální opravu Památníku, kde po znovuootevření pravidelně prováděla návštěvníky. V roce 1975 se stává účetní kroužku a po odchodu dlouholetého spolupracovníka a přítele Jaroslava Vlacha se paní Homolová dostává k organizátorské a publikační funkci. A v roce 1989 se stává předsedkyní. Díky ní po ukončení vydávání sborníku „Od Hradské cesty“ pokračovala i nadále publikační činnost kroužku a došlo k pravidelnému vydávání tzv. Věstníků. Zpočátku se jednalo o několikastránkový sešit, ale postupem času se vydával periodník, jenž měl více jak 200 stran. V letech 1996 až 2002 redigovala se členy redakční rady periodický sborník Věstník. Organizační schopnosti Milada uplatnila při pořádání třiceti ročníků Vlastivědných Žarošic. Mimo to vedla nacvičování a zajišťování krojovaných vystoupení jak v Žarošicích, tak i v okolí. Uváděla také spoustu výstav, koncertů a oslav v obci.⁸¹ Celý svůj život věnovala kultuře a vlastivědě v Žarošicích. Paní Milada Homolová zemřela 20. března 2015, její odchod znamenal velkou ztrátu pro kulturní rozvoj obce.

⁷⁸ REDAKCE, Milada Homolová jubileum. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2004, č. 13, s. 21.

⁷⁹ KABÁT Bedřich, Jubilantka Milada Homolová. *Zprodaj Vlastivědného kroužku při klubu NV v Žarošicích*. 1983. č. 6, s. 17.

⁸⁰ KABÁT Bedřich, Celoživotní kulturní pracovnice Milada homolová. *Od Hradské cesty 1995*. 1996, s. 100.

⁸¹ JAROLÍMOVÁ Marie, Milada Homolová se převzetí štafety zhostila důstojně. *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2004, č. 13, s. 23.

3 Historický vývoj školství v obci

3.1 Historický vývoj základní školy do roku 1900

Mnoho přesných informací o počátcích školství v Žarošicích dochováno není. Již od 10. století docházelo k zakládání klášterních škol a na venkově se školy zřizovaly při farách. Jelikož se v obci Žarošice nacházel kostel sv. Anny, o kterém jsou zmínky až od roku 1322 a v osadě Silničná se zřídila rezidence Panny Marie, která byla postavena pravděpodobně v roce 1150, lze se tedy domnívat, že i v Žarošicích ve 12. – 16. století škola existovala. Ze 17. století jsou dochovány zmínky o několika žarošských rektorech, ale více informací o škole dochováno není.⁸² Souvislé doklady o žarošickém školství pocházejí z roku 1769, kdy nastoupil učitel Josef Adam. Uvádí se, že Josef Adam vyučoval své žáky ve svém rodném domě čp. 66. Ve starých spisech se o tomto učiteli hovoří pouze jako o chalupníkově, nejspíš tedy žádné učitelské vzdělání neměl, ale i přesto vyučoval v obci dlouhých 53 let.⁸³

Významné změny ve školství nastaly za vlády Marie Terezie a jejího syna Josefa II. České školství bylo nejvíce změněno po roce 1774, kdy byl Johannem Ignazem von Felbigerem vypracován na žádost Marie Terezie Všeobecný školní řád a zavedena povinná školní docházka pro děti od 6 do 12 let.⁸⁴ Od této doby došlo ke zřizování škol tzv. triviálních, hlavních a normálních. Na venkově došlo ke zřizování škol triviálních, kde se vyučovalo především čtení, psaní a počítání.⁸⁵ Došlo také k reorganizaci školství, kdy se všechny světské školy staly školami státními. Tato změna trvala až do roku 1805. Reformy ovlivnily školství v českých zemích na zhruba 100 let a dotkly se i obyvatel Žarošic. Dřívější školní budova po těchto změnách začala být nedostačující pro školní provoz. 1783 se začala projednávat oprava a nová přístavba školy. Z počátku bylo jednání mezi obcí a vrchností sporné, ale 10. prosince 1783 došlo k dohodě o přístavbě školy. Bohužel tehdejší finanční a politické potíže obce i vrchnosti nedovolily přístavbu uskutečnit. V roce 1797 v obci vypukl velký požár, který zničil

⁸² VLACH, Jaroslav a Josef TOMEK. *Od školy feudální ke škole socialistické*. Žarošice: Kulturní klub MNV, 1982, s. 3-4.

⁸³ Tamtéž, 4-5.

⁸⁴ ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, s. 185.

⁸⁵ SOMR, Miroslav a kol. *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987, s. 152-154.

i školu. Přesný rok výstavby nové školy, kde se dnes nachází budova muzea obce, není přesně známý. Pravděpodobně k výstavbě školy došlo okolo roku 1820.⁸⁶

V roce 1848 se uskutečnila další velká reforma, která zasáhla do českého i žarošického školství. 23. března téhož roku bylo zřízeno ministerstvo vyučování a začal se klást větší důraz na vzdělání učitelů. Obecné školy se v této době patřily pod správu obce. V Žarošicích tyto reformy probíhaly za učitelování Filipa Pavlíka, který v obci začínal jako pomocník učitele. Mezi další změnu patří tzv. konkordát z 18. srpna 1855, který byl uzavřen mezi Rakouskem a papežem. Škola a výuka tedy probíhala podle církve, biskupové dohlíželi na vyučování náboženství a učitelé museli být věřící a bez úhony. Toto opatření trvalo až do roku 1869, kdy se školy staly bezkonfesijními. Na základě vyhlášení tohoto zákona, přešla žarošická škola z dozoru děkanátu klobouckého pod vedení okresní školní rady v Kyjově. V obci byla zvolena školní rada, která získala povinnost starat se o hmotné zabezpečení školy. Změny probíhaly postupně a dlouhou dobu po vydání zákonů, především proto, že se jednalo o školu na venkově.⁸⁷

1881 byla zaslána žádost knížeti Janu II. z Lichtenštejna do Valtic, která se týkala rekonstrukce a především rozšíření školy, protože kapacita školy byla nedostačující. Za ochotu vyhovět této žádosti byla obec ochotna věnovat knížeti honebné právo na celých 30 let. Honebné právo Jan II. z Lichtenštejska nepřijal, protože pro něj nemělo žádnou zvláštní cenu, ale přislíbil pomoc obci s výstavbou školy.⁸⁸ V lednu roku 1882 přijel do Žarošic knížecí inženýr, který měl za úkol nalézt vhodné místo pro novou čtyřtřídní školu. I přes anonymní dopis, jenž měl zhatit žádost o výstavbu, kníže zapůjčil obci 2800 zlatých na 10 let na nutnou opravu školy. V roce 1894 musela obec na nátlak Zemské školní rady školu rozšířit na trojtřídku, i přes to zemský orgán stále trval na výstavbě zcela nové školní budovy. Teprve až po důrazném vysvětlení zemského orgánu se obec začala ohlížet po místě, kde by mohla nová budova stát. Tzv. ohledací komise vybrala místo vedle kostela, kde stál dům učitele, který působil v nedalekých Násedlovicích. V lednu 1895 učitel dům prodal obci za

⁸⁶ VLACH, Jaroslav a Josef TOMEK. *Od školy feudální ke škole socialistické*. Žarošice: Kulturní klub MNV, 1982, s. 4.

⁸⁷ VLACH, Jaroslav a Josef TOMEK. *Od školy feudální ke škole socialistické*. Žarošice: Kulturní klub MNV, 1982, s. 6-7.

⁸⁸ VRBAS, Jakub. *Ždánsko: zeměpisný a dějepisný popis*. 2. vyd. Ždánice: Město Ždánice, 2002, s. 559-560.

3000 zlatých. Plán vypracoval inženýr knížete Jana II. z Lichtenštejna a stavba započala v r. 1897. Kolaudace proběhla 16. srpna 1898 a v září téhož roku započala první výuka.⁸⁹

3.2 Historický vývoj základní školy po roce 1900

V období po roce 1910 se postavení školy stabilizovalo. Počet žáků na škole dosáhl nejvyššího počtu, a to 340 dětí.⁹⁰ Po vypuknutí I. světové války v roce 1914 byli do zbraní povoláni všichni muži do věku 32 let, a tak veškerá práce zbyla především na ženy a děti. Proto postupem času starší žáci dostávali úlevy od školní docházky z důvodu pomoci při domácích a polních pracích. Těchto úlev se mnohdy bohužel zneužívalo, a tak školní docházka začala upadat. Pro nedostatek potravin došlo také ke zhoršení morálky mládeže, jež začala z důvodu hladu krást.⁹¹ Světová válka měla nepříznivý vliv nejen na žáky, ale také na práci školy, především se jednalo o nedostatek učitelů. Počátkem roku 1918/19 se vyučování zlepšilo, začalo se opět vyučovat pravidelně a celodenně po celý rok.

V nové osvobozené Československé republice se školní rok opět zahájil 1. září 1919 bohoslužbou. Začaly se dělat potřebné kroky pro zlepšení chodu školy, jednalo se především o docházku a plné obsazení učitelského sboru, který byl už několik let velmi nestabilní. Ve školním roce 1924-1925 došlo k plnému obsazení učitelských míst, a to především učiteli, kteří měli zájem o zdokonalení provozu školy a kladný vztah k obci.⁹² Začátek školního roku 1940-1941 byl složitý, protože chybělo dostatečné množství učebnic. Tato situace byla důsledkem vyhlášeného Protektorátu Čech a Moravy v roce 1939. Ve stejném roce došlo k revizi učebnic, které byly shledávány závadnými a zakazovanými, měla být odstraněna každá zmínka o republice a naší minulosti. Roku 1941 se stal německý jazyk hlavním předmětem. Počátky germanizace byly neúspěšné, žáci se odmítali učit německy. V roce 1943 byla zřízena v Žarošicích lidová škola zemědělská. Povinná zde byla výuka němčiny a nauka o „německé říši“. Během války probíhaly po nařízení německých úřadů povinné sbírky odpadů. Žáci museli sbírat kosti, železo, papír nebo hadry.⁹³

⁸⁹ VALIHRACH, Ladislav. *Almanach žarošické školy*. Žarošice: Sdružení rodičů a přátel školy v Žarošicích, 1997, s. 59.

⁹⁰ VLACH, Jaroslav a Josef TOMEK. *Od školy feudální ke škole socialistické*. Žarošice: Kulturní klub MNV, 1982, s. 10.

⁹¹ SokA Hodonín, *Školní kronika 1*.

⁹² VLACH, Jaroslav a Josef TOMEK. *Od školy feudální ke škole socialistické*. Žarošice: Kulturní klub MNV, 1982, s. 10-11.

⁹³ SokA Hodonín, *Školní kronika 1*

Do roku 1945 se v Žarošicích nacházela pouze pětiletá národní škola, kterou navštěvovaly i děti z osady Silničná. Poté byla možnost se vzdělávat na měšťanské škole ve Ždánicích. Žáci ze Zdravé Vody navštěvovali měšťanskou školu v Dambořicích. Po osvobození se spousta učitelů vracela na posty, kde působili před rokem 1939. Výuka školy v osvobozené škole byla radostná, i když se vyučovalo za náročných podmínek. Jednalo se především o malý prostor k počtu žáků. Proto začalo jednání o vybudování měšťanské školy v Žarošicích, již by navštěvovali i žáci z okolních vesnic.⁹⁴ Povolení vydalo ministerstvo školství a osvěty 9. dubna 1946. Výstavba nové čtrnáctileté měšťanské školy byla zahájena 13. listopadu 1946. Stavba budovy probíhala velmi pomalu pro nedostatek materiálu. Dalším důvodem pomalé stavby bylo zahájení stavby bytových jednotek pro učitele. Celkové náklady se tedy zvýšily, na výstavbu újezdní měšťanské školy a školy mateřské bylo zapotřebí investovat více jak 21 milionů Kč.⁹⁵

Školní rok 1952/53 byl již zahájen v nové školní budově, kde sídlily obě školy. Jednalo se o školu národní a školu střední. Budova se stala postupem času všestranně vybavenou a slouží žákům ze Žarošic a okolních obcí dodnes. V roce 1960 byla škola přejmenována na základní devítiletou školu a školní docházka se stala povinnou do 15 let žáka. Škola se zaměřovala na výchovu mládeže v polytechnickém zaměření a kladla důraz na socialistické zásady. Osvobození roku 1945 a únorové události v roce 1948 změnila českou i slovenskou pedagogiku a začala se rozpracovávat teorie socialistické výchovy, jež se stala oficiální státní výchovnou politikou. V tomto období také dochází k navázání bližších kulturních i hospodářských vztahů se Sovětským svazem, a tím rostl i zájem o sovětskou pedagogiku. Ve školním roce 1963/4 docházelo do školy 366 žáků a vyučovalo se ve 13 třídách. Docházeli sem jako každý rok žáci z okolních vesnic Uhřic i Násedlovic. Od roku 1984 se název školy změnil na Základní škola Žarošice.⁹⁶

3.2.1 Jednotřídka ve Zdravé Vodě

Hlavní důvod vzniku jednotřídky ve Zdravé Vodě byla dlouhá a mnohdy i neschůdná cesta z osady Zdravá Voda do Žarošic. Tyto dvě části obce jsou od sebe vzdáleny čtyři

⁹⁴ *Od Hradské cesty 1965-1966*. Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek při Osvětové besedě v Žarošicích, 1966, s. 9-12.

⁹⁵ VALIHRACH, Ladislav. *Almanach žarošické školy*. Žarošice: Sdružení rodičů a přátel školy v Žarošicích, 1997, s. 67.

⁹⁶ VALIHRACH, Ladislav. *Almanach žarošické školy*. Žarošice: Sdružení rodičů a přátel školy v Žarošicích, 1997, s. 64

kilometry. Dětem ze Zdravé Vody cesta trvala více jak hodinu a v zimním období lesní cestu nemohly využívat.

Velkou překážkou otevření malotřídní školy byl malý počet žáků. Úřady po zjištění špatně schůdné cesty do Žarošic nakonec povolily zřídit školu ve Zdravé Vodě. 18. listopadu 1912 Rudolf Kaspar zahájil vyučování v nově otevřené expoziturní škole, kterou navštěvovalo celkem 43 žáků. Počet žáků, který zahájil první vyučování, v průběhu let pouze klesal. Za dobu působení malotřídky ve Zdravé Vodě tento počet žáků už nikdy nebyl dosažen. Budova, kde později škola fungovala, byla původně rodinným domem a později i vrchnostenským pivovarem. Proto přestavba této budovy na školu nebyla jednoduchá. Po celou dobu působení školy probíhalo i vyučování náboženství a ručních prací. Tyto předměty vyučovali kněží a dobrovolnice z okolních vesnic. V době I. světové války vyučování v malotřídce ve Zdravé Vodě probíhalo velmi nepravidelně, jako téměř ve všech okolních školách. Po válce začalo vyučování probíhat opět pravidelně a tím se zlepšila docházka i prospěch žáků.

Od roku 1923 se škola ve Zdravé Vodě zcela osamostatnila. I přes protesty obyvatel ze Zdravé Vody byla jednotřídka roku 1963 uzavřena. Hlavní příčinou uzavření malotřídky byl malý počet žáků a nové možnosti dojíždění do školy v Žarošicích. Zápis o školním roce 1962/63 byl posledním zápisem v Kronice o škole ve Zdravé Vodě.⁹⁷

3.3 Historický vývoj základní školy v Žarošicích po roce 2000

Základní škola Žarošice se v současné době skládá z 1. až 9. ročníku základní školy a dvěma odděleními školní družiny. 1. ledna 2003 se obec Žarošice rozhodla změnit právní postavení mateřské školy, a tak se od tohoto dne mateřská škola stala součástí základní školy. Jak již tomu bylo dříve, základní školu navštěvují nejen žáci ze Žarošic, ale také z okolních obcí. Je spádovou oblastí pro Žarošice, Silničnou, Zdravou Vodu, Uhřice, Janův Dvůr a Násedlovice.⁹⁸ Škola je vybavena specializovanými učebnami. Součástí školy je malá školní tělocvična, sportovní hala, divadelní sál i keramická dílna. Tyto prostory jsou využity jak pro školní výuku, tak i pro pestrý seznam školních kroužků. Jedná se o přírodovědný kroužek Věda je zábava, stolní tenis, florbal, logické a deskové hry a dramatický kroužek. Velký

⁹⁷ VALIHRACH, Ladislav. *Almanach žarošické školy*. Žarošice: Sdružení rodičů a přátel školy v Žarošicích, 199, s. 53.–54.

⁹⁸ ŠTEFKOVÁ Ivana. Hola, hola, škola volá! *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2012, č. 2. s. 18-19

zájem dětí i rodičů je o keramický kroužek, jenž v současné době navštěvuje více jak 50 zájemců.

Během školního období v tomto novém tisíciletí došlo k pořízení nového školního vybavení a k mnoha rekonstrukcím. 15. října 2002 došlo k otevření víceúčelového sportovního hřiště v areálu školy.⁹⁹ Ve stejném roce došlo k přestavbě a vybavení keramické dílny, kterou žáci využívají nejen během vyučování ve výtvarné výchově a pracovních činnostech, ale také během zmíněného odpoledního kroužku. Poté co se 1. ledna 2003 obec Žarošice rozhodla změnit právní postavení mateřské školy a mateřská škola se stala součástí základní školy, došlo k mnoha rekonstrukcím i v této budově. Jednalo se o zvětšení a vybavení tříd, výměnu stávajících oken, rekonstrukci sociálního zařízení a šaten pro děti i personál. V únoru roku 2009 došlo ke schválení modernizace školní zahrady. Zahajovací práce začaly výstavbou chodníků, ekologické učebny a výsadbou zeleně. Část školní zahrady slouží pro výuku pěstitelských prací. Součástí úprav školního areálu bylo vybudování nového dětského hřiště, jež děti mohou využít i ve svém volném čase.¹⁰⁰

V lednu roku 2009 byla v základní škole za pomoci obce a sponzorů uvedena do provozu plošina pro přesun imobilních integrovaných žáků¹⁰¹. V tuto chvíli se školy dotklo inkluzivní vzdělávání. Tedy vzdělávání, které začleňuje všechny děti bez ohledu na jejich fyzické, intelektuální, emocionální, sociální, jazykové nebo jiné podmínky do běžných škol. Inkluze je chápána také jako tvorba prostředí v centru školní výchovy a vzdělání, kde je vítána a oceňována odlišnost.¹⁰²

Školní výuka neprobíhá pouze v prostorách školní budovy, ale i mimo ni. Žáci mají možnost se účastnit školních exkurzí, které se každoročně uskutečňují pro vyšší ročníky v Praze. Každý rok se také koná lyžařský výcvik pro první i druhý stupeň školy, kde se žáci mají možnost učit a zdokonalit v lyžování i v jízdě na snowboardu. Škola úzce spolupracuje s hasičským sborem, městskou policií a místním muzeem, tady každý rok probíhají výstavy výtvarných prací žáků a velikonoční jarmarky. Pravidelně jsou pořádány exkurze do Osvětimi a Terezína, kde je žákům připomenuta stinná stránka světové historie.¹⁰³ Na podzim minulého roku započala výstavba nových počítačových učeben, které byly přistavěny v podkrovní části

⁹⁹ ŠTEFKOVÁ Ivana. Hola, hola, škola volá! *Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích*, 2012, č. 21, s. 19

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 19

¹⁰¹ SUMOVÁ, Lucie, ed. *Základní škola a Mateřská škola Žarošice: 60. výročí otevření školy*, 2012, s. 38.

¹⁰² VOMÁČKOVÁ, Helena. *Výzkumný pohled na inkluzi a její determinanty*, 2015, s. 14-15.

¹⁰³ SUMOVÁ, Lucie, ed. *Základní škola a Mateřská škola Žarošice: 60. výročí otevření školy*, 2012, s. 40.

budovy školy. Učebny jsou vybaveny novou počítačovou i interaktivní technikou, kterou budou žáci využívat především v předmětu informační a výpočetní techniky.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo charakterizovat dějiny obce Žarošice. Během psaní této práce jsem se dozvěděla mnoho nových informací o naší obci, o kterých jsem doposud neměla tušení. V první kapitole jsem se zabývala historií Žarošic, nejdříve jsem popsala období, kdy byla objevena první písemná zmínka o obci. V roce 1322 se Žarošice objevili na listině o koupi statků Eliškou Rejčkou, který významně zasáhla do života obyvatel v obci. Dále jsem uvedla, jak Žarošice ovlivnil klášter Králové na Starém Brně. Řád cisteciáček ovlivnil i osadu Silničnou, kde byl kostel Panny Marie s významnou sochou Matky Boží Žarošské a Zdravou Vodou, kde abatyše Marie Rosa Wegemannová nechala v roce 1723 vystavět lázeňský dům. V následující části první kapitoli jsem zmínila i těžké chvíle, které zažili lidé v obce. Např. vypuknutí epidemií cholery, dlouhodobé obléhaní obce Prusy a období I. a II. světové války. V závěru první kapitoli se zabývám 50. až 70. lety 20. století, kdy se v obci opět rozvíjí kulturní a společenský život obyvatel obce. Tím plynule přecházím ke kapitole druhé, která nese název „Historie spolkové činnosti v obci“, kde jsem vybrala, z mého pohledu nejdůležitější spolky v obci, které ovlivnily kulturní život obyvatel a některé z nich ho i nadále ovlivňují. Jediný spolek, který už svou činnost nevykonává je Čtenářko-pěvecký spolek Lumír, který se zasloužil v obci o dlouholetou tradici divadelnictví. Bohužel pro nezáměr mladší generace spolek po roce 1975 ukončil svou činnost. Část této kapitoli je také věnována Historicko-vlastivědnému spolku, který zde funguje od roku 1945. Díky jeho dlouholeté publikační činnosti jsem mohla čerpat mnoho užitečných informací pro tuto bakalářskou práci, a to zejména z periodika nazvaném Věstník. Zaobírala jsem i významnými osobnostmi, které byly významnými členy Historicko-vlastivědného spolku. A svou prací pozvedly kulturní i společenský život v obci.

V poslední kapitole popisují historický vývoj školství v Žarošicích a zmínila jsem i stručnou historii jednotřídky ve Zdravé Vodě. Byla zde založena zejména pro neschůdnost cesty do Žarošic v zimním období. Kapitola je rozdělena do tří podkapitol: 1. vývoj školství do roku 1900. Zde popisují počátky školství v obci. Jsou zde popsány důsledky reforem za vlády Marie Terezie a jejího syna Josefa II. Druhá podkapitola nese název vývoj školství po roce 1900, zde jsem uvedla situace zejména během světových válek, který měli negativní dopad na školství v obci. Ve 3. podkapitole jsem uvedla vývoj školství po roce 2000. Zabývala jsem se spíše rekonstrukcemi, které ovlivnili chod školy a umožnili např. lepší

pohyb po školní budově imobilním žákům, díky nově vybudované plošině. Škola s finanční podporou obce se stále snaží vytvořit nové a příjemné prostředí, jak pro stálé, tak i nové žáky, kteří sem dojíždí i z okolních obcí.

Práce může posloužit každému, kdo žije nebo žil v obci a blízkém okolí, žákům základní školy, kteří by chtěli získat informace o minulosti Žarošic. Téma bakalářské práce není zcela vyčerpáno. Pro ucelení dějin obce, by bylo vhodné podrobněji popsat historický vývoj tradic a zvyků, které jsou se Žarošicemi úzce spojeny. Mezi nejvýznamnější patří Masopust, pro obec významná a velmi známá Zlatá sobota a Císařské hody.

Seznam použité literatury a pramenů

Prameny:

SokA Hodonín, *Obecní kronika Žarošic I. svazek, 1921-1939*

SokA Hodonín, *Obecní kronika Žarošic II. svazek, 1940-1952*

SokA Hodonín, *Obecní kronika Žarošic III. svazek, 1953-1974*

SokA Hodonín, *Obecní kronika Žarošic VI. svazek, 1975-1981*

SokA Hodonín, *Školní kronika 1*

SokA Hodonín, *Školní kronika 2*

Literatura:

BURACHOVIČ, Stanislav a Stanislav WIESER. *Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-7277-048-9.

FROLEC Václav a kol. *Žarošice: Minulost a přítomnost vesnice v oblasti Ždánického lesa*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1986. ISBN 59-254-85.

HOMOLOVÁ, Milada, Vladimír a Leopold KOLAŘÍK, ed. *Zmizelé a mizející staré Žarošice v kresbách, malbách a fotografiích*. Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek Žarošice, 2008. ISBN 978-80-254-4060-5.

KOLÁČKOVÁ, Ilona. *Rušení klášterů za Josefa II. na příkladu tišnovského a louckého kláštera*. Brno, 2007. Bakalářská diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Fakulta filozofická.

KOLEK Antonín, *Historie kostela Staré Matky Boží a rezidence na nynější Silničné*. Žarošice: obec Žarošice, 2005.

SOMR, Miroslav a kol. *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987.

SUMOVÁ, Lucie, ed. *Základní škola a Mateřská škola Žarošice: 60. výročí otevření školy: září 2012: 2002-2012, aneb, Žarošická škola v novém tisíciletí*. Břeclav: Petr Brázda, 2012. ISBN 978-80-87387-18-4.

ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983.

VALIHRACH, Ladislav. *Almanach žarošické školy*. Žarošice: Sdružení rodičů a přátel školy v Žarošicích, 1997.

VLACH, Jaroslav a Josef TOMEK. *Od školy feudální ke škole socialistické*. Žarošice: Kulturní klub MNV, 1982.

VLACH, Jaroslav. *Materiály k vývoji průmyslu, obchodu, živností a řemesel v Žarošicích v letech 1654-1948*. Žarošice: Vlastivědný kroužek při Kturním klubu MNV v Žarošicích, 1975.

VOMÁČKOVÁ, Helena. *Výzkumný pohled na inkluzi a její determinanty*. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta Univerzity J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2015. ISBN 978-80-7414-933-7.

VRBAS, Jakub. *Ždánsko: zeměpisný a dějepisný popis*. 2. vydání. Ždánice: Město Ždánice, 2002.

Periodické publikace Historicko-vlastivědného kroužku:

Od Hradské cesty 1964. Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek při OB v Žarošicích, 1964.

Od Hradské cesty 1965-1966. Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek při Osvětové besedě v Žarošicích, 1966.

Od Hradské cesty 1968-1969. Žarošice: Vlastivědný kroužek při OB v Žarošicích na Moravě, 1969.

Od Hradské cesty 1985. Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek při Kulturním klubu NV v Žarošicích, 1986.

Od Hradské cesty 1991-1992. Žarošice: Vlastivědný kroužek v Žarošicích, 1992.

Od Hradské cesty 1995. Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek v Žarošicích, 1996.

Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích, Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek, 1996, č. 5.

Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích, Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek, 2000, č. 9.

Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích, Jubilejní, Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek, 2000, č. 10.

Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích, Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek, 2004, č. 13.

Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích, Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek, 2005, č. 14.

Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích, Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek, 2006, č. 15.

Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích, Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek, 2007, č. 16.

Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích, Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek, 2008, č. 17.

Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích, Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek, 2010, č. 19.

Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích, Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek, 2012, č. 21.

Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích, Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek, 2013, č. 22.

Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích, Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek, 2014, č. 23.

Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích, Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek, 2015, č. 24.

Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích, Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek, 2016, č. 25.

Věstník Historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích, Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek, 2017, č. 26.

Zprvodaj Vlastivědného kroužku při klubu NV v Žarošicích. 1979. č. 2. Žarošice: Vlastivědný kroužek v Žarošicích, 1979.

Zprvodaj Vlastivědného kroužku při klubu NV v Žarošicích. 1983. č. 6. Žarošice: Vlastivědný kroužek v Žarošicích, 1983.

Internetové zdroje:

Český statistický úřad: *Počet obyvatel v obcích k 1. 1. 2019* [online]. 15. května 2019 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: < <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-see2a5tx8j>>.

Žarošice oficiální stránky obce [online]. 15. května 2019 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: < <https://www.zarosice.cz/> >.

Dějepis: *Revoluční rok 1848-1849* [online]. [cit. 2019-05-15] Dostupné z: < <https://www.dejepis.com/ucebnice/revolucni-rok-1848-1849/#echy>>

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Zástavba s kostelem sv. Anny v Žarošicích v 19. století (Kresba akad. malíře Josefa Konečného)

Příloha č. 2 – Kostel sv. Anny v Žarošicích v roce 2019

Příloha č. 3 – Náves obce Žarošice v roce 1900 (Kresba akad. malíře Josefa Konečného)

Příloha č. 4 – Škola vedle kostela v roce 1899

Příloha č. 5 – Budova bývalé školy, dnes již zdravotní středisko

Příloha č. 1: Zástavba s kostelem sv. Anny v Žarošicích v 19. století

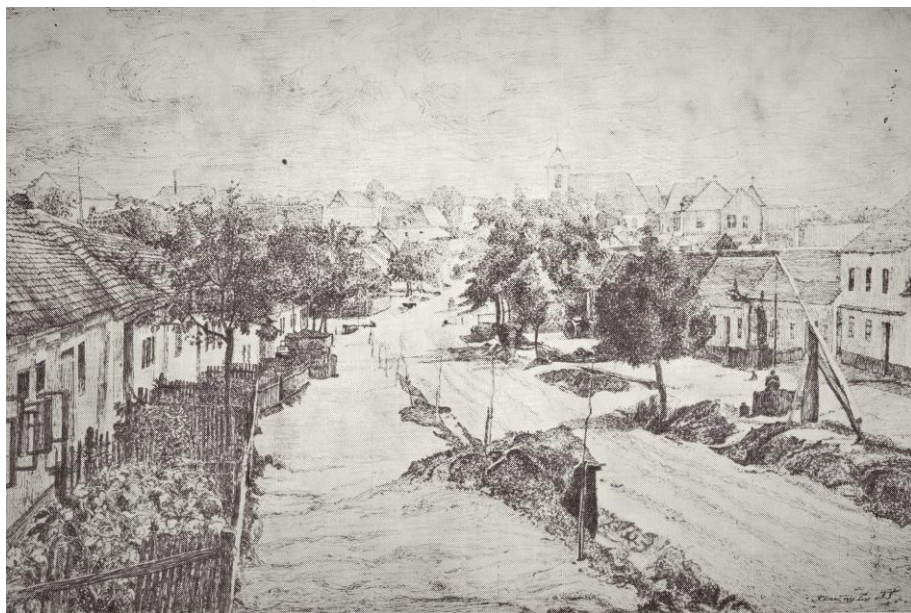
Zdroj: archiv autora

Příloha č. 2: kostel sv. Anny v Žarošicích v roce 2019

Zdroj: archiv autora

Příloha č. 3: Náves obce Žarošice v roce 1900

Zdroj: archiv autora

Příloha č. 4: Škola vedle kostela v roce 1899

Zdroj: *Zmizelé a mizející staré Žarošice v kresbách, malbách a fotografiích*. Žarošice: Historicko-vlastivědný kroužek Žarošice, 2008, s. 83.

Příloha č. 5: Bývalá budova školy, dnes již zdravotní středisko

Zdroj: archiv autora

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Sára Maleňáková
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	PhDr. Pavel Kopeček, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Dějiny obce Žarošice se zaměřením na spolkovou činnost
Název v angličtině:	History of Žarošice in the field of association activities
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá dějinami obce Žarošice. Zaměřuje se na historický vývoj spolků od jejich založení po současnou dobu a následně popisuje dějiny školství v obci.
Klíčová slova:	Obec Žarošice, dějiny obce, historie spolkové činnosti, historický vývoj školství.
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis has been exploring history of Žarošice. It is focused on the historical development of associations from their foundation to the present and describes the history of education in the village.
Klíčová slova v angličtině:	The village Žarošice, history of the village, history of association activities, history of education.
Přílohy vázané v práci:	Fotografie a kresby obce
Rozsah práce:	38 stran
Jazyk práce:	Čeština